

Geofísica: descobrint l'interior de la Terra

Beatriz Benjumea

UNITAT DE TÈCNiques GEOFÍSQUES-UTG

Anna Gabàs, Albert Macau, Fabian Bellmunt

- 1. Geofísica aplicada**
- 2. Estudis sísmics i testificació geofísica al Pallars Jussà**
- 3. UTG-ICGC: Exemples d'estudis geofísics (Figuerola d'Orcau, Empordà)**
- 4. Conclusions**

1. Geofísica aplicada

2. Estudis sísmics i testificació geofísica al Pallars Jussà

3. UTG-ICGC: Exemples d'estudis geofísics (Figuerola d'Orcau, Empordà)

4. Conclusions

“ La **Geofísica** és la part de les Ciències de la Terra que estudia l'activitat de les forces físiques responsables de l'origen, la evolució i l'estructura de la Terra”.

K.J. Zöppritz (1880)

Geofísica general:

Geodesia i gravimetria.

Sismologia i física de l'interior de la Terra.

Meteorologia i Física de l'atmosfera.

Geomagnetisme.

Oceanografia física.

Vulcanologia i química de l'interior de la Terra.

Paleomagnetisme.

Tectonofísica.

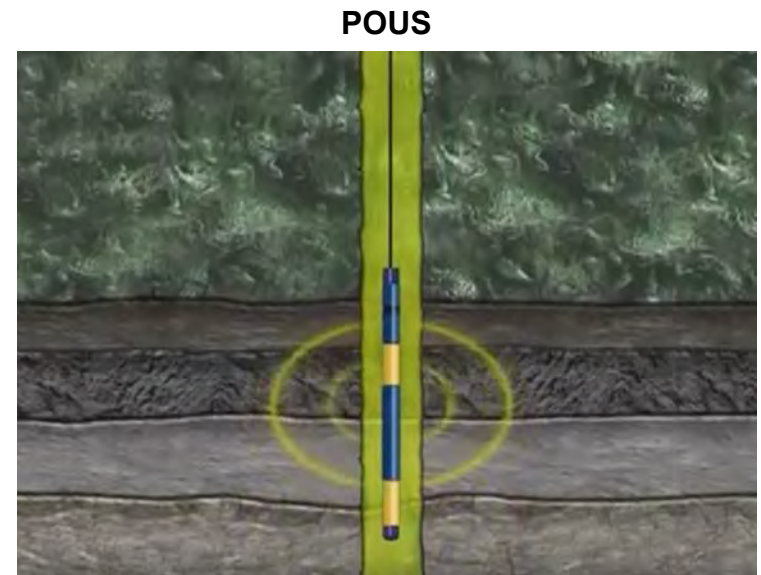
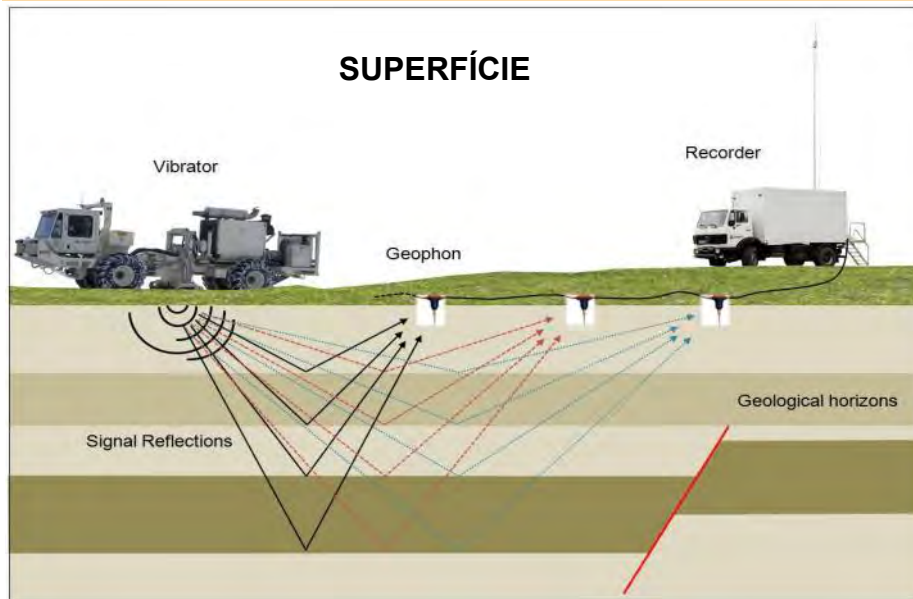
Geofísica aplicada:

Exploració geofísica

Geofísica Aplicada (Branca de la geofísica):

Mètodes no destructius per caracteritzar l'estructura del subsòl: mesures des de **superfície** o en **pous**

Mesuren propietats físiques del subsòl per a la seva caracterització (litològica, fluids, derivació d'altres paràmetres a partir dels models geofísics)

1. Geofísica aplicada

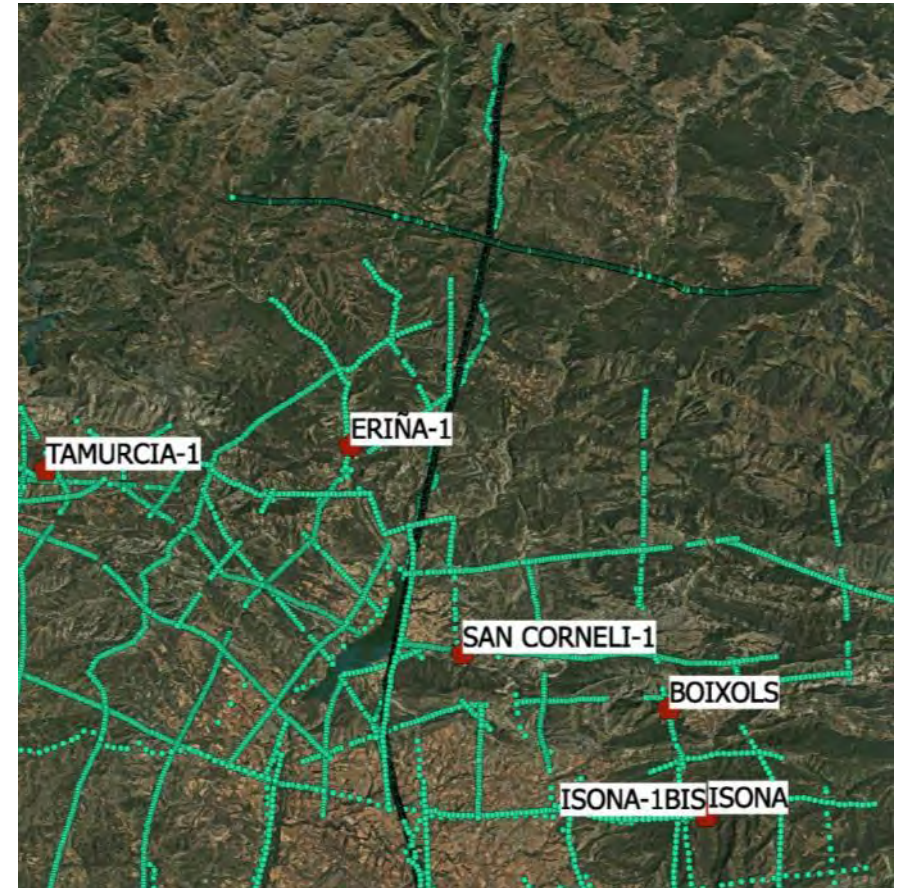
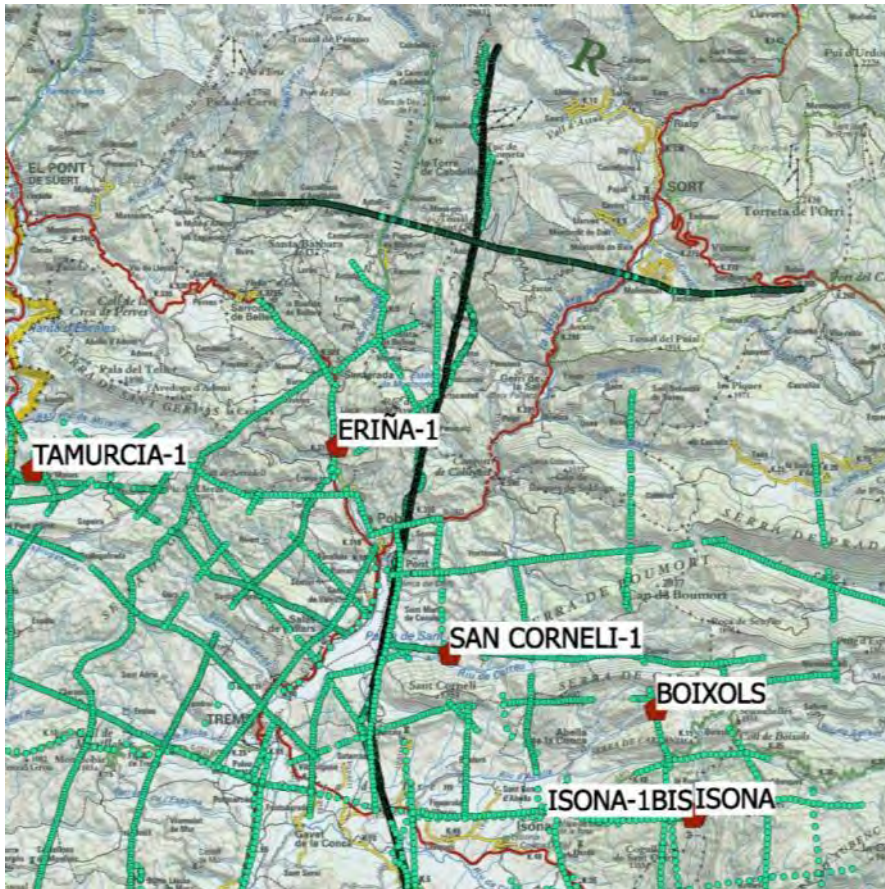
2. Estudis sísmics i testificació geofísica al Pallars Jussà

3. UTG-ICGC: Exemples d'estudis geofísics (Figuerola d'Orcau, Empordà)

4. Conclusions

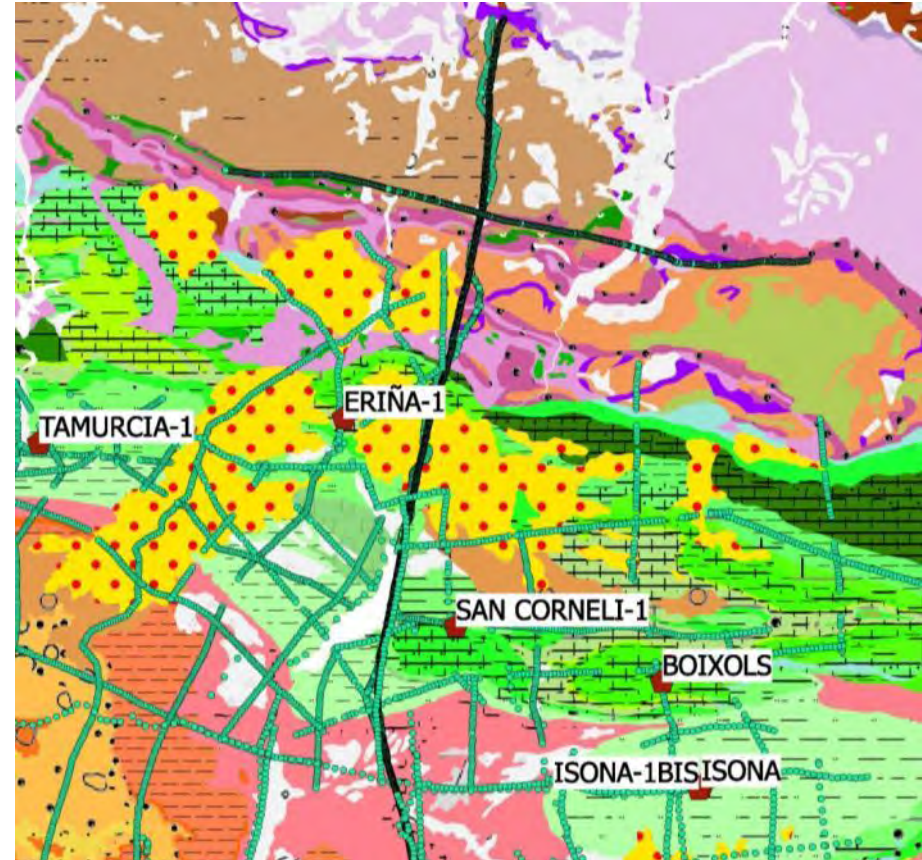
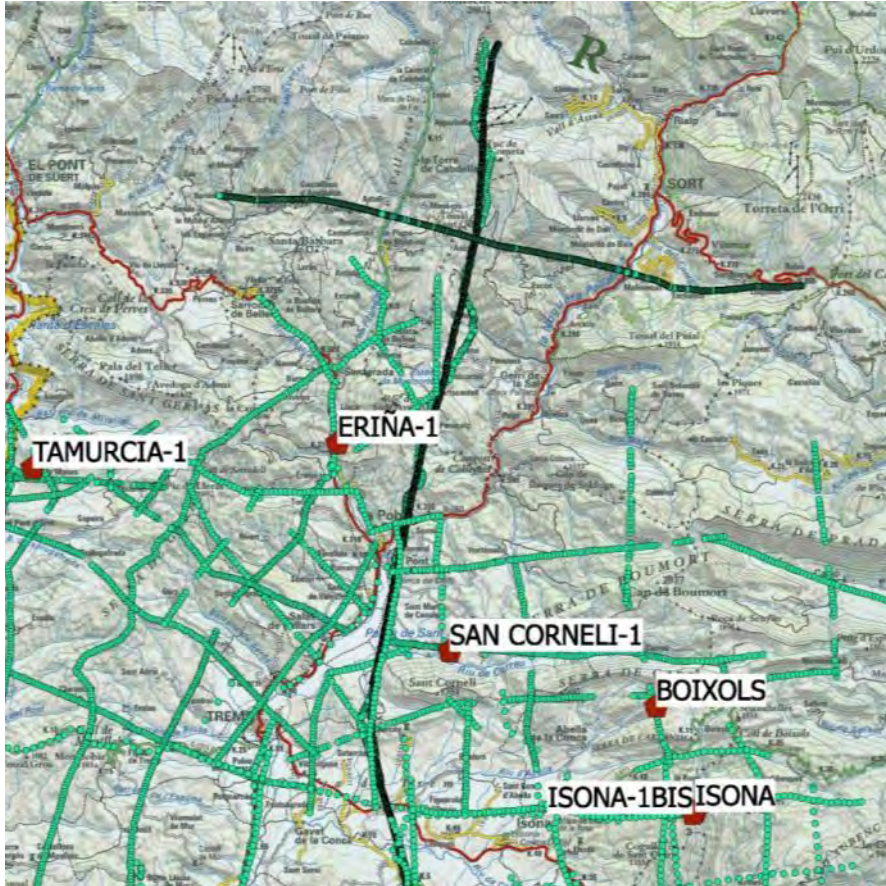
2. Estudis sísmics i testificació geofísica al Pallars Jussà

Anys 70-Empreses de prospecció petroleres: perforació de sondeigs i campanyes geofísiques

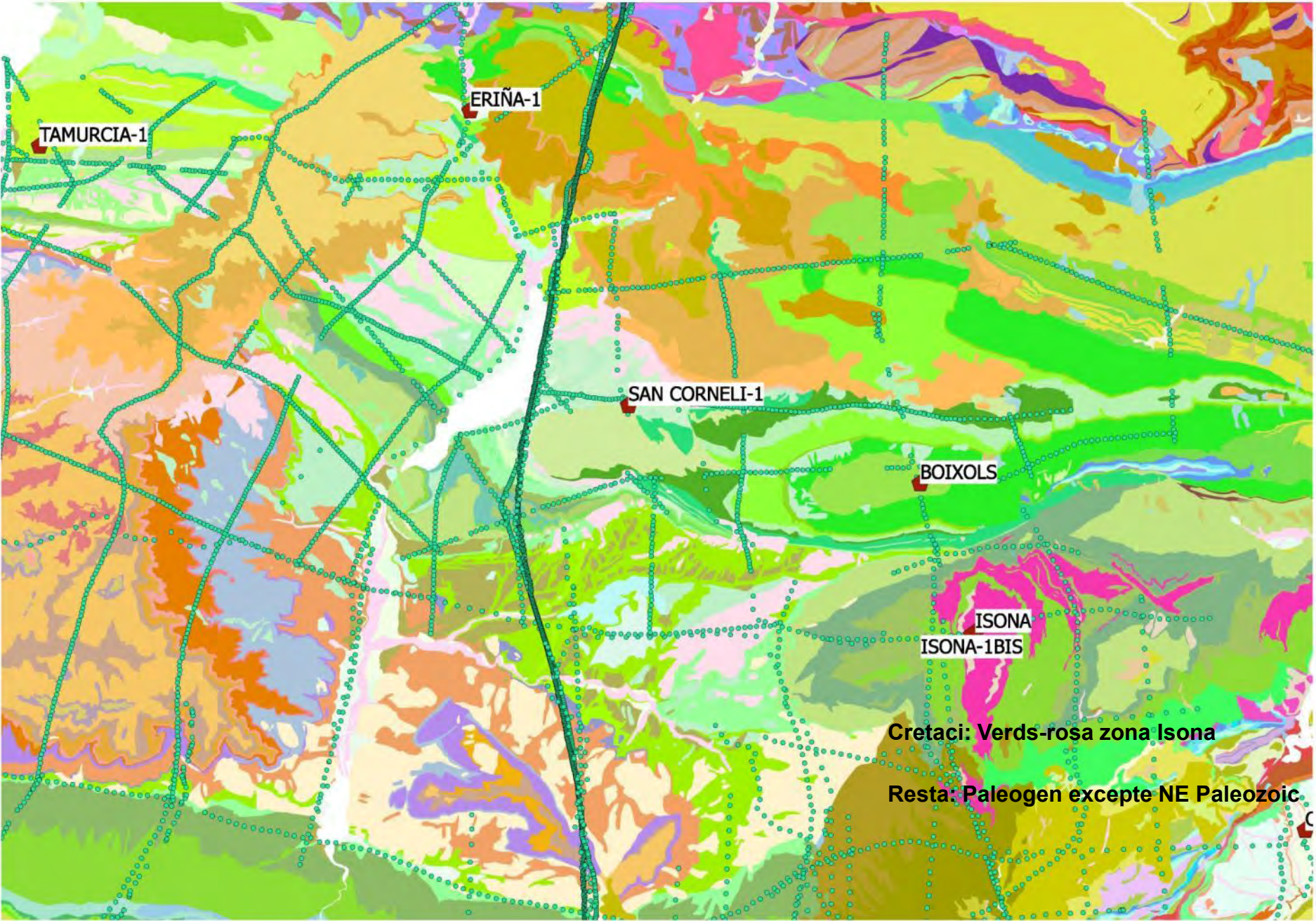

2. Estudis sísmics i testificació geofísica al Pallars Jussà

Anys 70-Empreses de prospecció petrolera: perforació de sondeigs i campanyes geofísiques

2. Estudis sísmics i testificació geofísica al Pallars Jussà

TAULA CRONOSTRATIGRÀFICA INTERNACIONAL

www.stratigraphy.org

Comissió Internacional d'Estratigrafia

v 2015/01

Eonotema / Era / Sistema / Període				Sèrie / Època	Estatge / Edat	GSSP	Edat (Ma)	Eonotema / Era / Sistema / Període				Sèrie / Època	Estatge / Edat	GSSP	Edat (Ma)	Eonotema / Era / Sistema / Període				Sèrie / Època	Estatge / Edat	GSSP	Edat (Ma)
Fanoerozoic	Cenozoic	Quaternari	Holocè				0.0117	Fanoerozoic	Mesozoic	Jurassic	Superior	Titonià		152.1 ± 0.9	Fanoerozoic	Paleozoic	Devoniana	Superior	Famennià		372.2 ± 1.6		
			Plistocè	Superior	Kimmeridgià		157.3 ± 1.0					Mitja	Oxfordià						163.5 ± 1.0	Inferior	Emsià		382.7 ± 1.6
		Pliocè	Calabrià		1.80	Pliensbachiana	Bathonia						166.1 ± 1.2	Eifelià				Givetia			387.7 ± 0.8	Ludlowià	Ludfordià
			Gelasià	Mitja	Bajocia						168.3 ± 1.3	Praguia	Horonià						425.6 ± 0.9	Wenlockià	Gorstià		
		Neogen	Plasencià		2.58	Toarcià	Aalenia				170.3 ± 1.4		Llandoverià	Sheinwoodià				430.5 ± 0.7	Llandoveryà		Himantia		443.8 ± 1.5
			Miocè	Zanclià			5.333			Retià	Lochkovià			393.3 ± 1.2			Superior	Katià			453.0 ± 0.7	Middlevià	Sandbià
		Oligocè		Messinià		7.246	Retià				Retià		208.5	Mitja				Darwinià		467.3 ± 1.1	Inferior		Flolà
			Eocè	Tortonià		11.63				Norià	Norià		~ 227				Cisuralià	Tremadocià		485.4 ± 1.9		Furongià	Desè estatge
		Paleocè		Serraval·lià		13.82	Carnià				Carnià		~ 237	Superior				Jiangshanià		~ 494	Tercera sèrie		Paibià
			Paleogen	Languià		15.97				Ladinià	Ladinià		~ 242				Mitja	Guzhanguià		~ 500.5		Segona sèrie	Drumià
	Eocè	Burdigalià			20.44	Anisià	Anisià		247.2		Inferior	Cinquè estatge		~ 509	Segona sèrie	Quart estatge			~ 514				
		Eocè	Aquitanià		23.03		Oleniokià	Oleniokià		251.2		Superior	Tercer estatge			~ 521	Segona sèrie	Segon estatge		~ 529			
	Eocè		Catià		28.1	Changxingià		Changxingià		252.17 ± 0.06	Superior		Gjelià		303.7 ± 0.1	Superior		Serpukhovià		323.2 ± 0.4			
		Eocè	Rupelià		33.9		Wuchiapingià	Wuchiapingià		254.14 ± 0.07		Mitja	Moscovià		307.0 ± 0.1		Mitja	Viseà		346.7 ± 0.4			
	Eocè		Priabonià		37.8	Capitanià		Capitanià		259.8 ± 0.4	Inferior		Kungurià		283.5 ± 0.6	Inferior		Tournaisià		358.9 ± 0.4			
		Eocè	Bartonià		41.2		Wordià	Wordià		265.1 ± 0.4		Superior	Asselià		298.9 ± 0.15		Superior	Gjelià		303.7 ± 0.1			
	Eocè		Lutecià		47.8	Roadià		Roadià		272.3 ± 0.5	Mitja		Kasimovià		315.2 ± 0.2	Mitja		Moscovià		307.0 ± 0.1			
		Eocè	Ipresià		56.0		Kungurià	Kungurià		283.5 ± 0.6		Superior	Baixkirià		315.2 ± 0.2		Superior	Serpukhovià		323.2 ± 0.4			
	Eocè		Thanetià		59.2	Guadalupia		Guadalupia		268.8 ± 0.5	Superior		Sakmarià		290.1 ± 0.26	Superior		Serpukhovià		323.2 ± 0.4			
		Eocè	Selandià		61.6		Roadià	Roadià		272.3 ± 0.5		Superior	Asselià		298.9 ± 0.15		Superior	Serpukhovià		323.2 ± 0.4			
Eocè	Danià			66.0	Kungurià	Kungurià			283.5 ± 0.6	Superior	Gjelià			303.7 ± 0.1	Superior	Serpukhovià			323.2 ± 0.4				
	Eocè	Maastrichtià		72.1 ± 0.2		Artinskià	Artinskià		290.1 ± 0.26		Superior	Moscovià		307.0 ± 0.1		Superior	Serpukhovià		323.2 ± 0.4				
Eocè		Campanià		83.6 ± 0.2	Sakmarià		Sakmarià		290.1 ± 0.26	Superior		Baixkirià		315.2 ± 0.2	Superior		Serpukhovià		323.2 ± 0.4				
	Eocè	Santonià		86.3 ± 0.5		Asselià	Asselià		298.9 ± 0.15		Superior	Gjelià		303.7 ± 0.1		Superior	Serpukhovià		323.2 ± 0.4				
Eocè		Coniacià		89.8 ± 0.3	Gjelià		Gjelià		303.7 ± 0.1	Superior		Moscovià		307.0 ± 0.1	Superior		Serpukhovià		323.2 ± 0.4				
	Eocè	Turoniana		93.9		Kasimovià	Kasimovià		315.2 ± 0.2		Superior	Baixkirià		315.2 ± 0.2		Superior	Serpukhovià		323.2 ± 0.4				
Eocè		Cenomanià		100.5	Baixkirià		Baixkirià		315.2 ± 0.2	Superior		Serpukhovià		323.2 ± 0.4	Superior		Serpukhovià		323.2 ± 0.4				
	Eocè	Albià		~ 113.0		Serpukhovià	Serpukhovià		323.2 ± 0.4		Superior	Serpukhovià		323.2 ± 0.4		Superior	Serpukhovià		323.2 ± 0.4				
Eocè		Aptià		~ 125.0	Viseà		Viseà		346.7 ± 0.4	Superior		Serpukhovià		323.2 ± 0.4	Superior		Serpukhovià		323.2 ± 0.4				
	Eocè	Barremià		~ 129.4		Tournaisià	Tournaisià		358.9 ± 0.4		Superior	Serpukhovià		323.2 ± 0.4		Superior	Serpukhovià		323.2 ± 0.4				
Eocè		Hauterivià		~ 132.9	Tournaisià		Tournaisià		358.9 ± 0.4	Superior		Serpukhovià		323.2 ± 0.4	Superior		Serpukhovià		323.2 ± 0.4				
	Eocè	Valanginià		~ 139.8		Tournaisià	Tournaisià		358.9 ± 0.4		Superior	Serpukhovià		323.2 ± 0.4		Superior	Serpukhovià		323.2 ± 0.4				
Eocè		Berriasià		~ 145.0	Tournaisià		Tournaisià		358.9 ± 0.4	Superior		Serpukhovià		323.2 ± 0.4	Superior		Serpukhovià		323.2 ± 0.4				

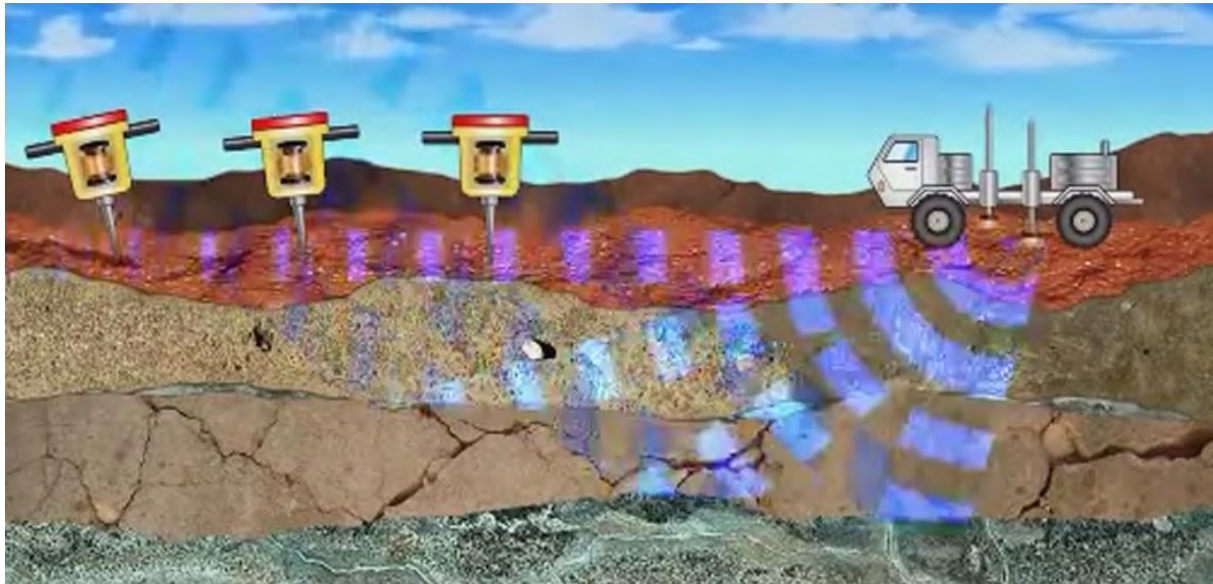
El codi de colors segueix la convenció establerta per la Comissió del Mapa Geològic del Món (CCGM-IUGS) <http://www.ccgim.org>

Traducció al català coordinada per Xavier Berastegui Batailla amb les aportacions de Juli Moll-Gómez de la Tia (Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya) amb la col·laboració de Josep Serra Kiel (Universitat de Barcelona) i les de David Serrat i Congost, Pere Santanach i Prat (Institut d'Estudis Catalans) i Mariano Marzo Carpio (Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona)

Taula dissenyada per K.M. Cohen, S.C. Finney i P.L. Gibbard, Gener de 2013. © Comissió Internacional d'Estratigrafia (IUGS), 2015. Cohen, K.M., Finney, S.C., Gibbard, P.L., & Fan, J.-X. (2013, actualitzat) The ICS International Chronostratigraphic Chart Episodes 36: 199-204. Traducció al català per iniciativa de Juan Carlos Gutiérrez-Marco (UCM-CSIC-IUGS) <http://www.stratigraphy.org/ICSChart/ChronostratChart2015-01-Catalan.pdf>

SÍSMICA DE REFLEXIÓ

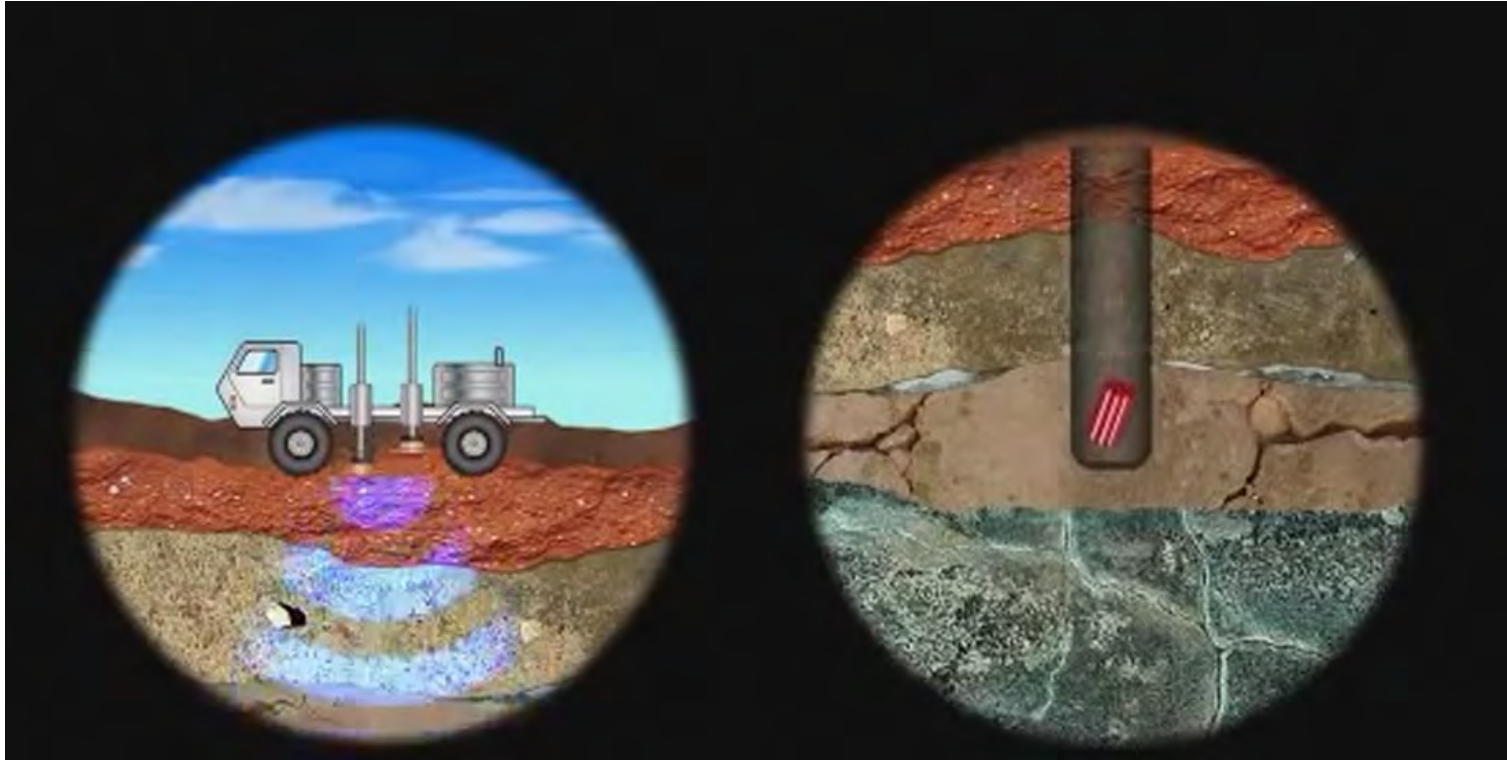

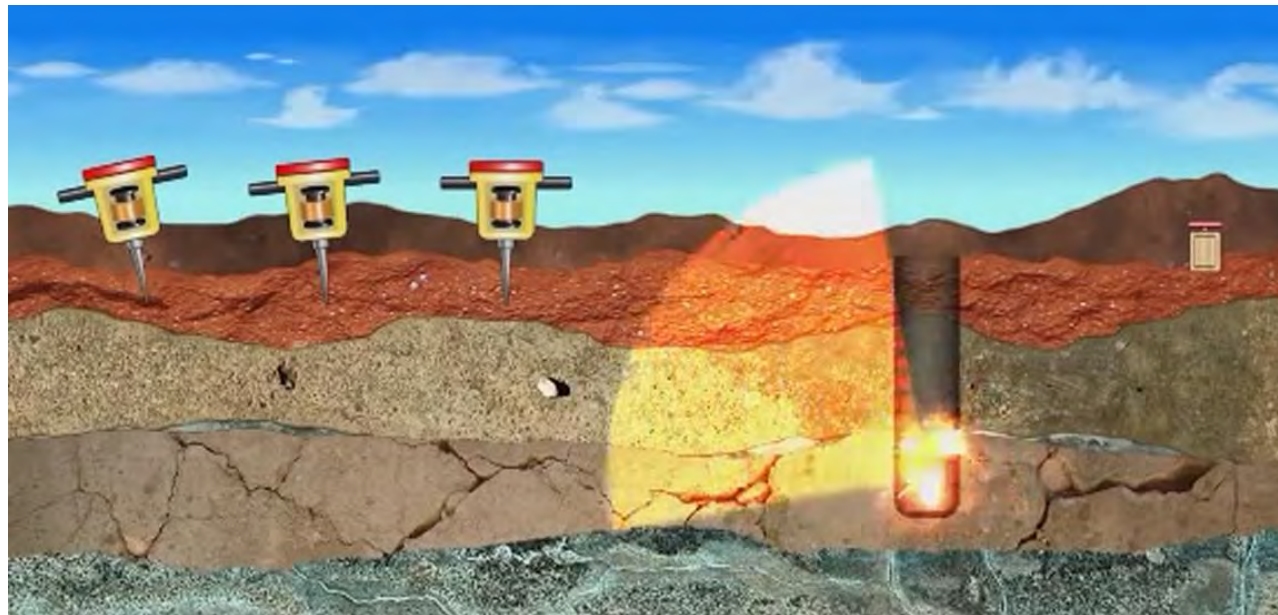
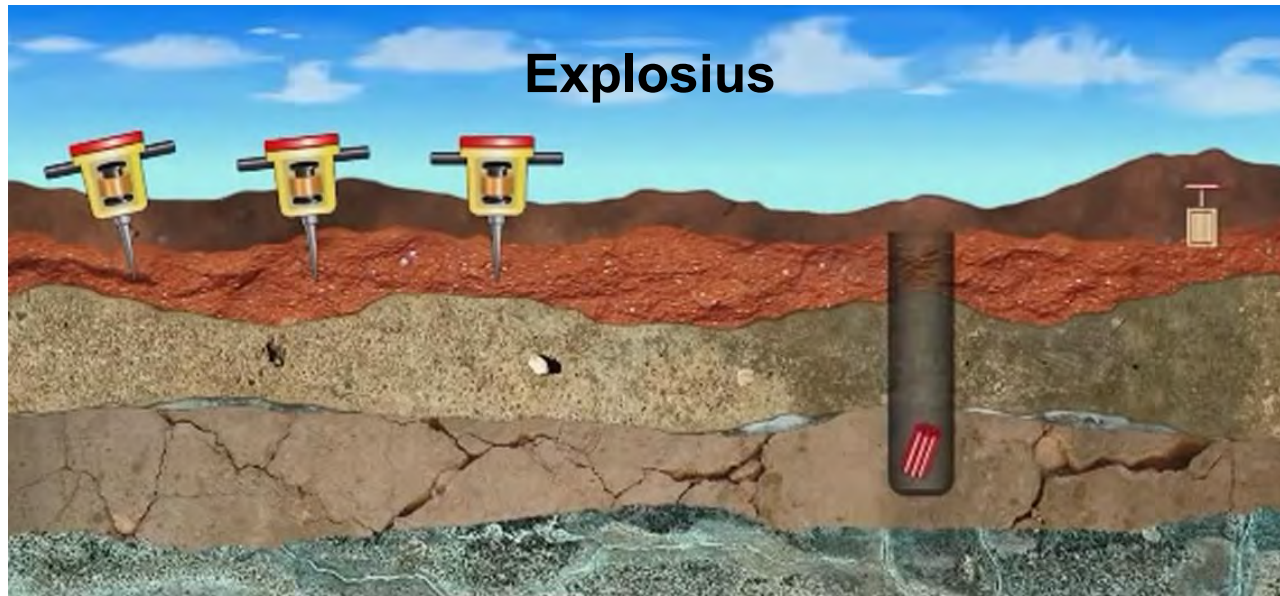
Propagació i reflexió en el subsol de ones elàstiques que es detecten en superfície.

On es reflecteixen? A les heterogeneïtats en les propietats elàstics del subsol: velocitat i densitat

<https://www.youtube.com/watch?v=22m27MhzSQs>

Fonts sísmiques

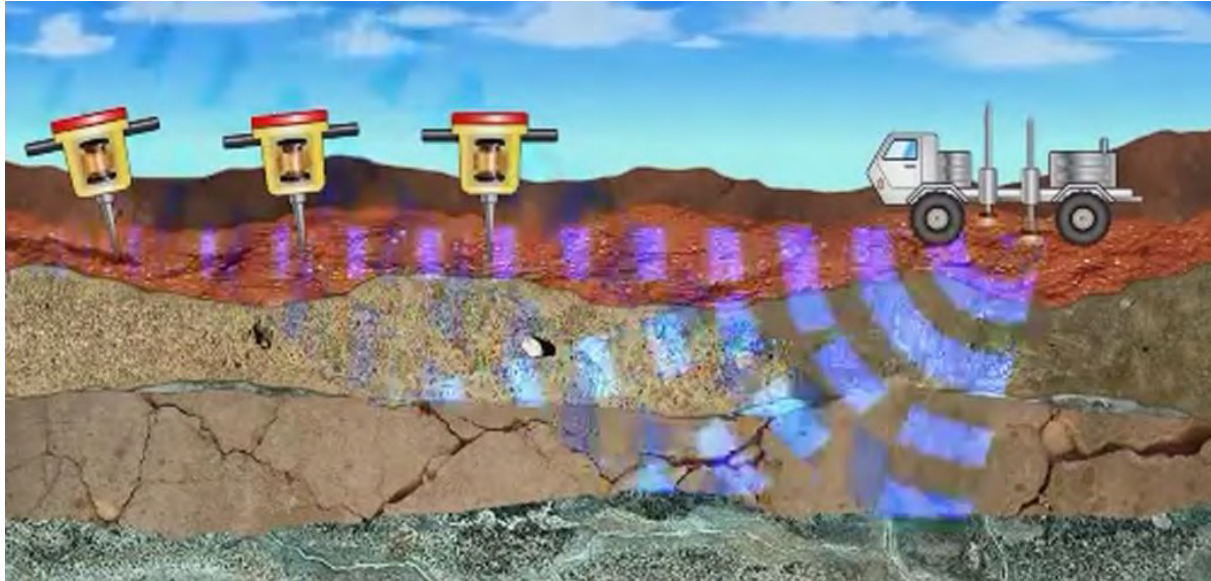

Camions vibradors-Vibroscis

Sensors de moviment-Geòfons

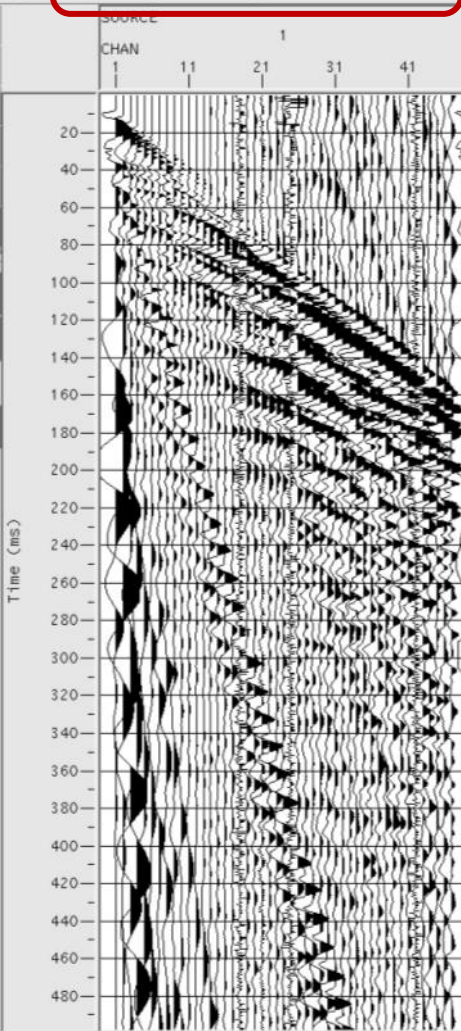

<https://www.youtube.com/watch?v=22m27MhzSQs>

Sensors de moviment-Geòfons

Mètodes sísmics de reflexió

Registre sísmic: moviment del sòl detectat per un grup de geòfons. Aquest moviment ha estat produït per una font sísmica en un punt determinat.

El registre d'un únic geòfon es diu traça

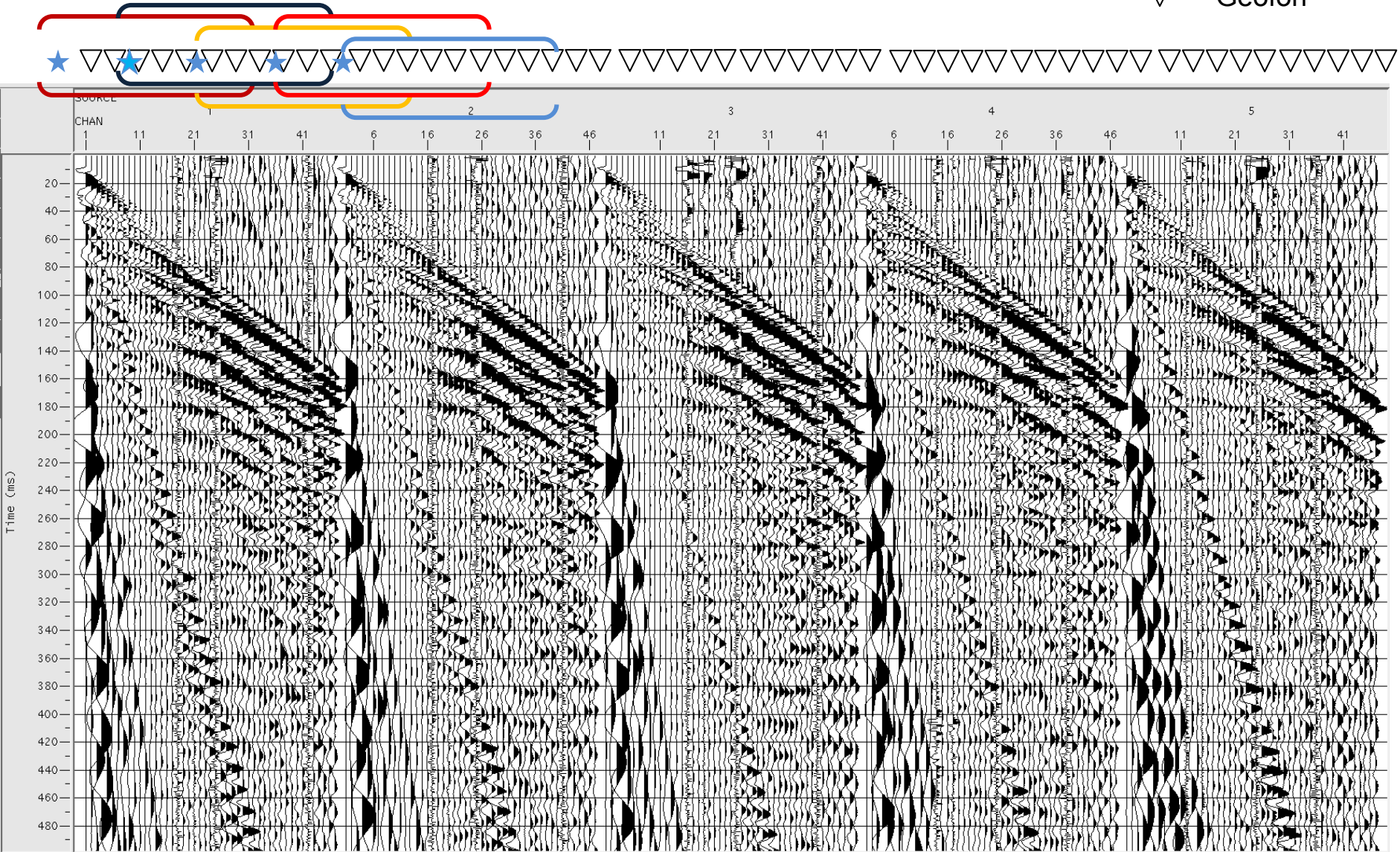
★ Font sísmica

▽ Geòfon

Mètodes sísmics de reflexió

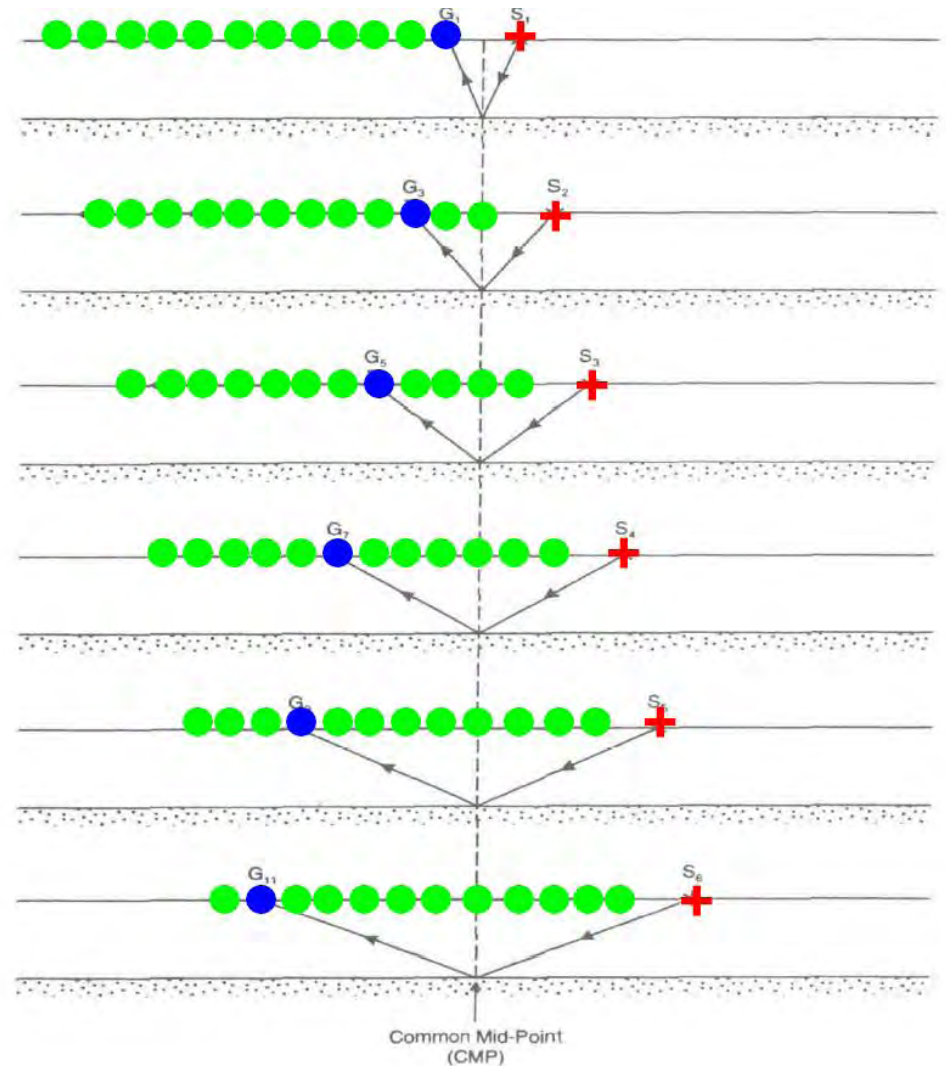
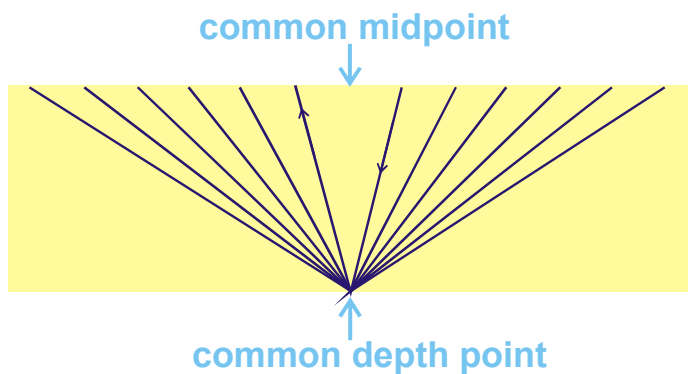
★ Font sísmica

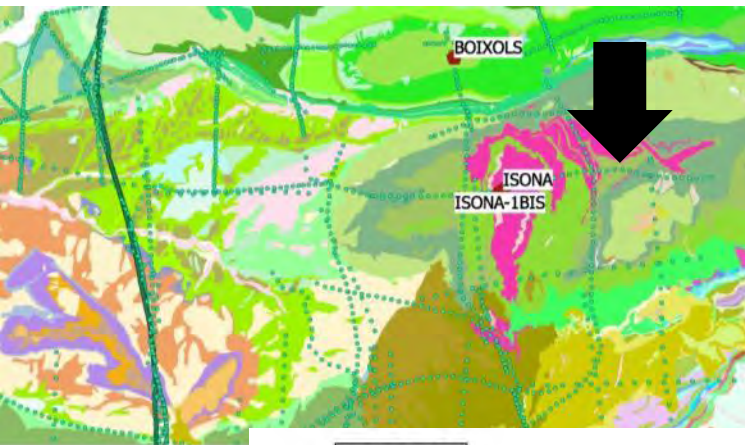
▽ Geòfon

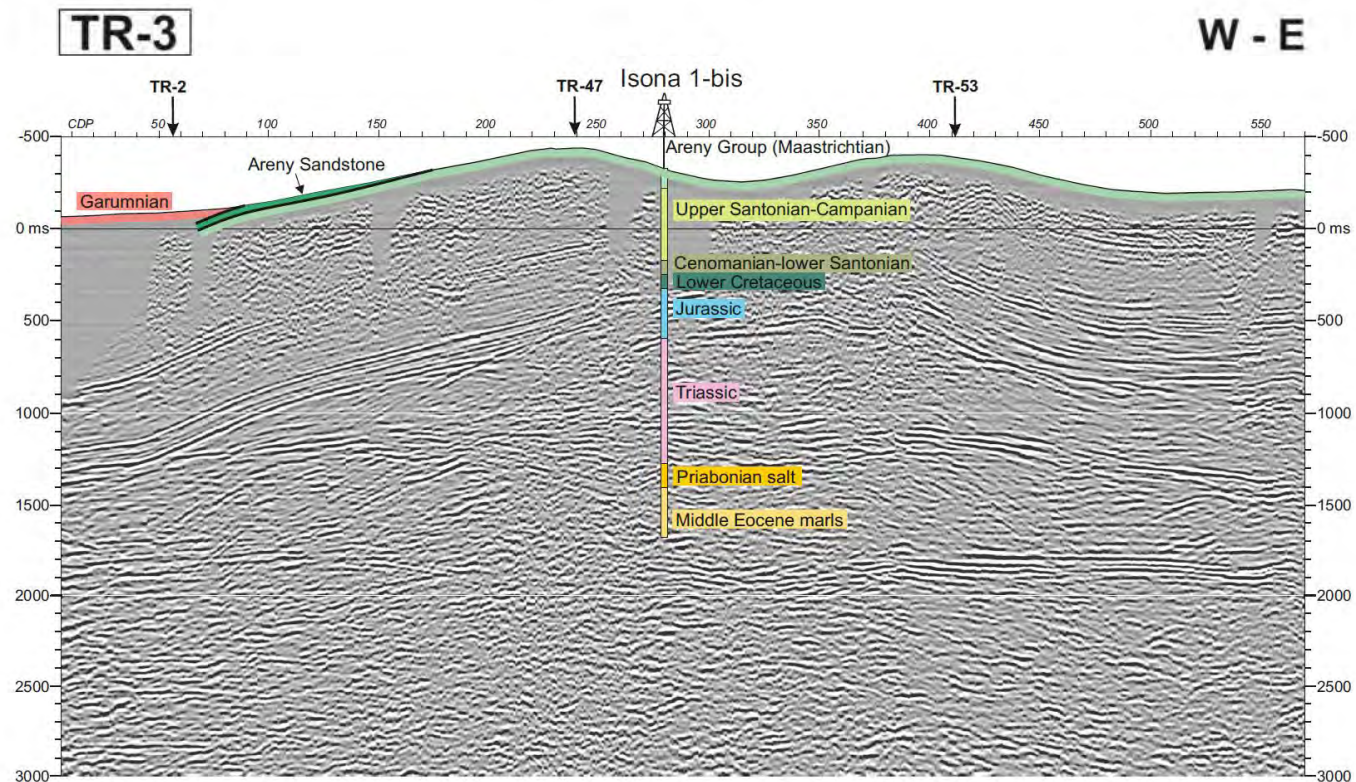
Mètodes sísmics de reflexió

CMP: Punt situat equidistant a la font i al geòfon. La reflexió observada en traces de diferents registres amb el mateix CMP procedeix del mateix punt del subsòl

Interpretació geològica de la imatge sísmica del subsol

Objectiu: Caracteritzar els materials perforats (formació) en un sondeig i/o el fluid present.

Aquesta caracterització es basa en diferents paràmetres físics

Resistivitat
elèctrica formació

Velocitat ones
sísmiques

Radiació gamma
natural

Temperatura i
conductivitat del
fluid

Caracterització física dels materials
Modelització del seu comportament

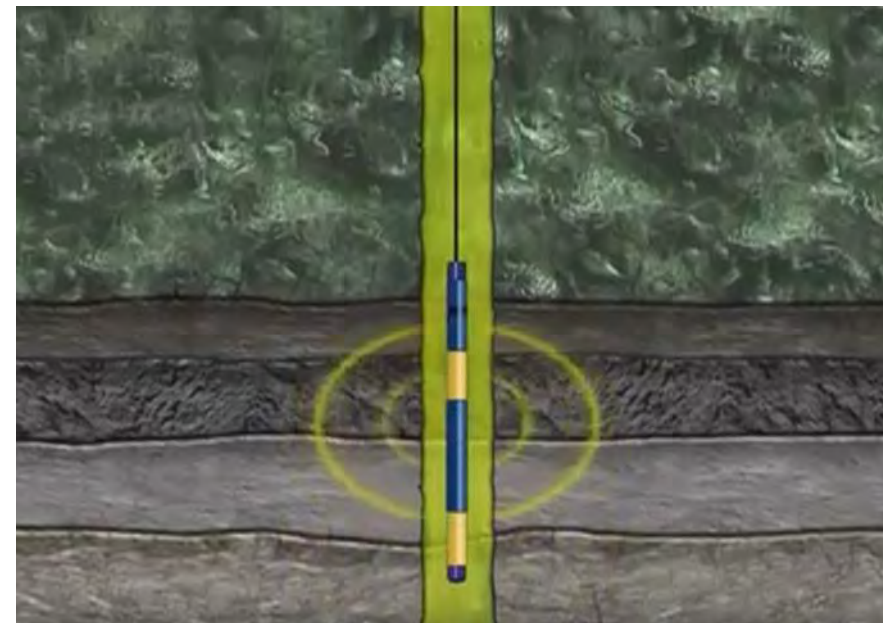
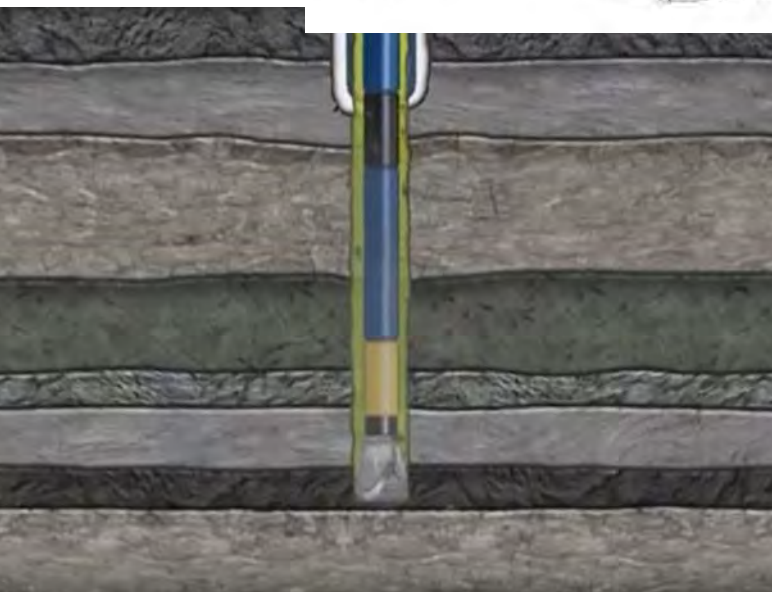
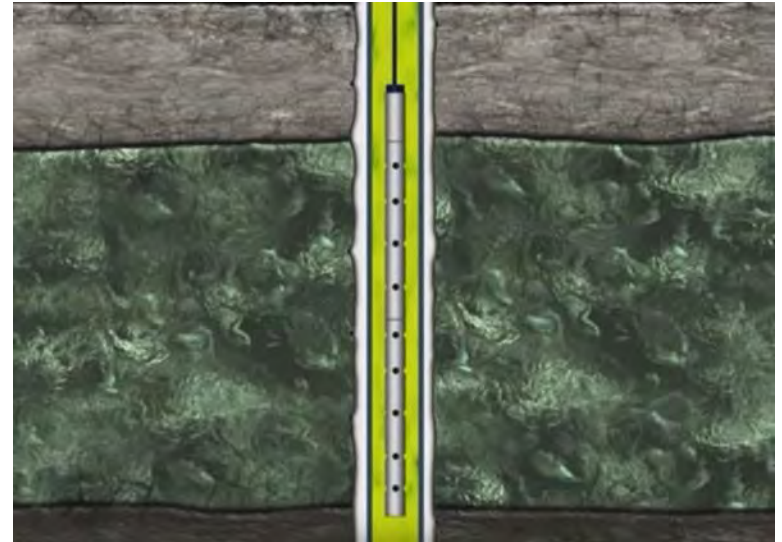
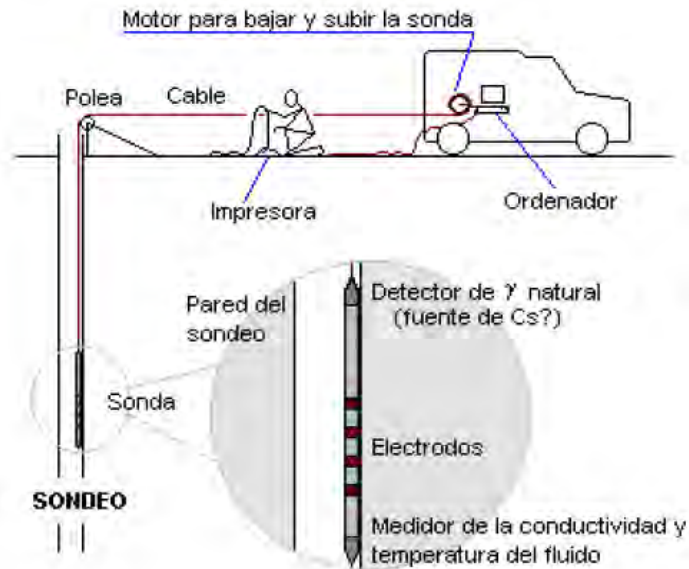
Qualitat del fluid o zones de transport i
Moviment d'aquest

Completar la testificació geològica
testimoni continu i a destroça

Correlacionar geològicament sondeigs
propers a partir de la variació de
paràmetres físics.

<https://www.youtube.com/watch?v=iXdq65xzsus>

2:20

2. Estudis sísmics i testificació geofísica al Pallars Jussà

AUXINI Departamento de Investigaciones Petrolíferas.

7731

GRAFICO FUNDAMENTAL

SONDEO ISONA I BIS

PERMISO TREMP-ISONA **09731**

PROVINCIA LERIDA

TITULAR I.N.I.

OPERADOR AUXINI, Departamento de Investigaciones Petrolíferas.

COORDENADAS LONGITUD 04° 50' 49" E. (MADRID) LATITUD 42° 07' 52" N.
01° 09' 33" E. (GREENWICH)

ALTITUD 1.050 m. NIVEL DE REFERENCIA KB 1.054 m.

PROFUNDIDAD FINAL 4.314 m.

COMENZADO 28-3-1975 ABANDONADO 30-9-1975

CONTRATISTA CIA. GENERAL DE SONDEOS. APARATO GARDNER DENVER 800 ESCALA 1/500

© COPYRIGHT
DIRECCION GENERAL DE LA ENERGIA
INDUSTRIA, COMERCIO Y TURISMO

E.N.P.A.S.A.	SAN CORNELI 1	PERMISO LA GUARDIA DE ARES		S.Ci-1
		TITULAR E.N.P.A.S.A.	OPERADOR E.N.P.A.S.A.	

PROVINCIA : LERIDA
MUNICIPIO : ARAMUNT
PERIMETRO : LA GUADIA DE ARES

COORDENADAS		
LAMBERT	GEOGRAFICAS	
X 9 87.5 23	42° 12' 2.22" N.	COMIENZO DEL SONDEO : 11-11-71
Y 854.372	4° 47' 47.34" E. of Madrid	COMIENZO DE LA PERFORACION : 11-11-71
Zs : 668.37 m.	668.37 m.	FIN DE LA PERFORACION : 11-5-72
Zt : 673.37 m.	673.37 m.	FIN DEL SONDEO : 16-5-72
APARATO DE PERFORACION : NATIONAL 100 -SONPETROL		PROFUNDIDAD FINAL : 2945 m.
NIVEL DE COMIENZO : SANTONENSE 2	SONDISTA	SONDISTA
NIVEL DE PARADA : CONIACIENSE	SCHLUMBERGER	PROFUNDIDAD FINAL : 2947 m.

ENTUBACION : Ø 13" 3/8 ZAPATA 249,10 m.
" Ø 9" 5/8 " 2.404 m

Puesto al día : 1-5-1972
Por : F. CASTILLO
S. GUTIERREZ

Escala : 1 / 500

Legenda

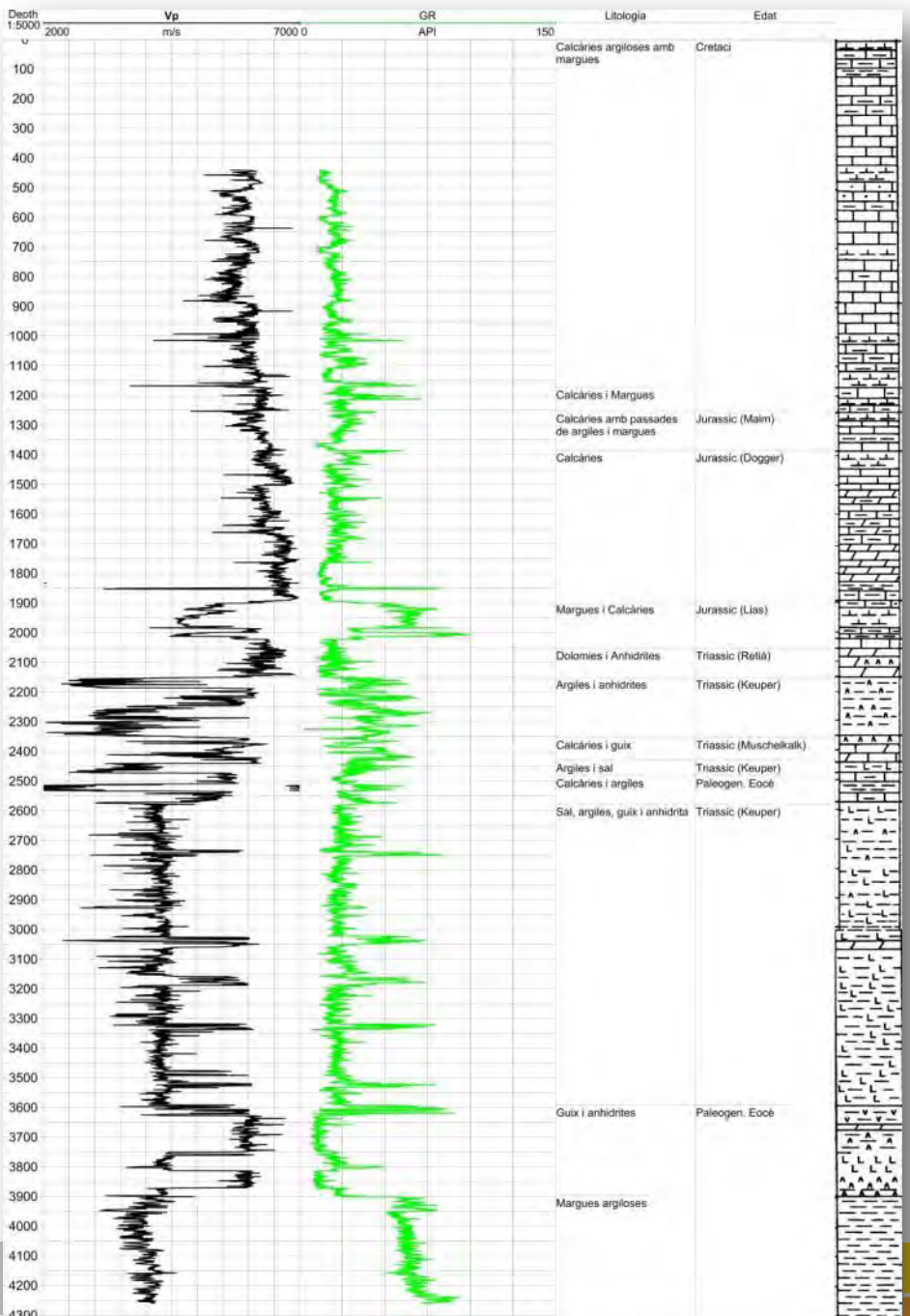
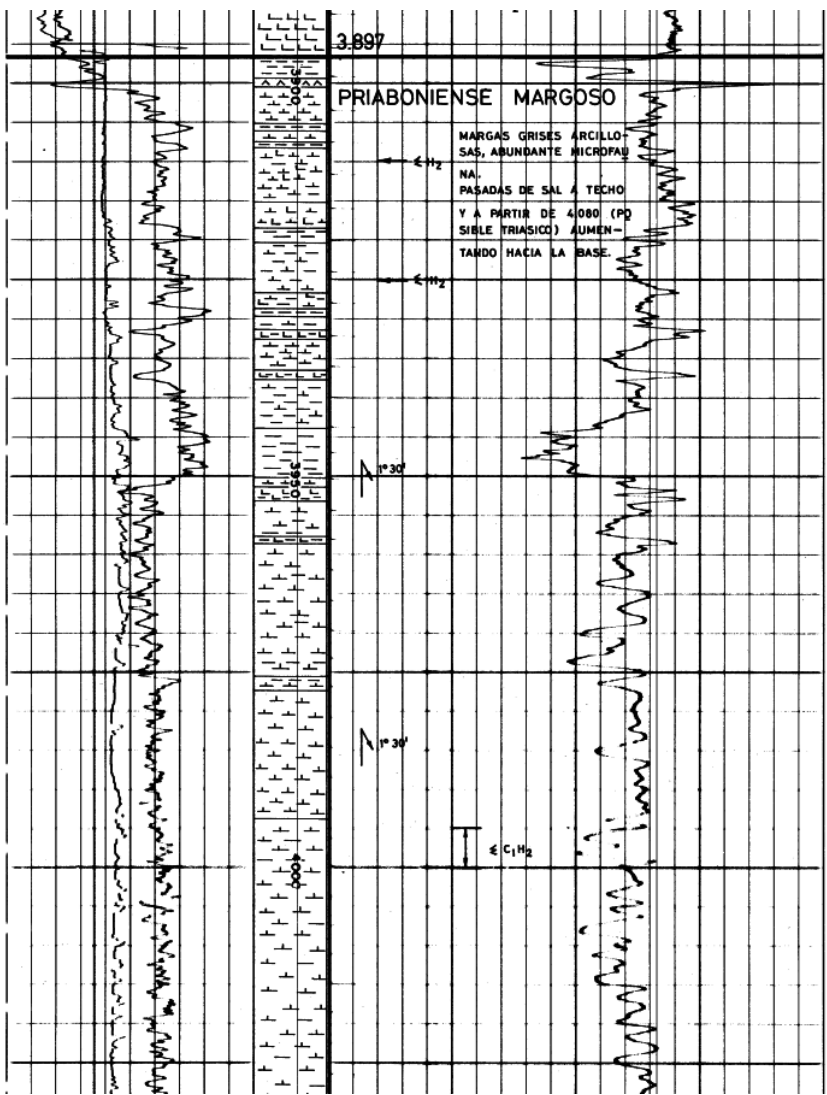
Arcilla Arenisca Conglomerado Margas Caliza Caliza arenosa Caliza arcillosa Caliza dolomítica Dolomia Yeso, anhidrita Sal Carbón Asfalto-bitumen Cuarzo, sílex	Testigo DST Reuperaciones y/o Indicios Seco Agua Petroleo Gas Entubaciones

PLANO DE SITUACION
MAPA NACIONAL, HOJA Nº

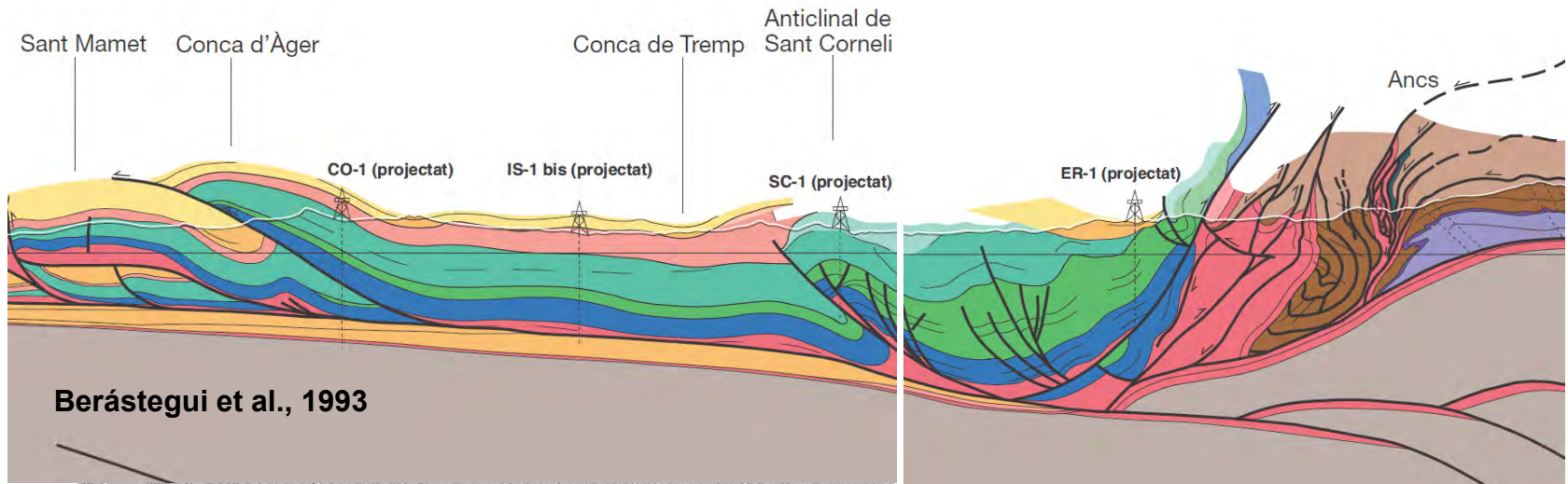
Escala 1/50.000

ENPASA SAN CORNELI - 1
PERMISO LA GUARDIA DE ARES
SCI-1

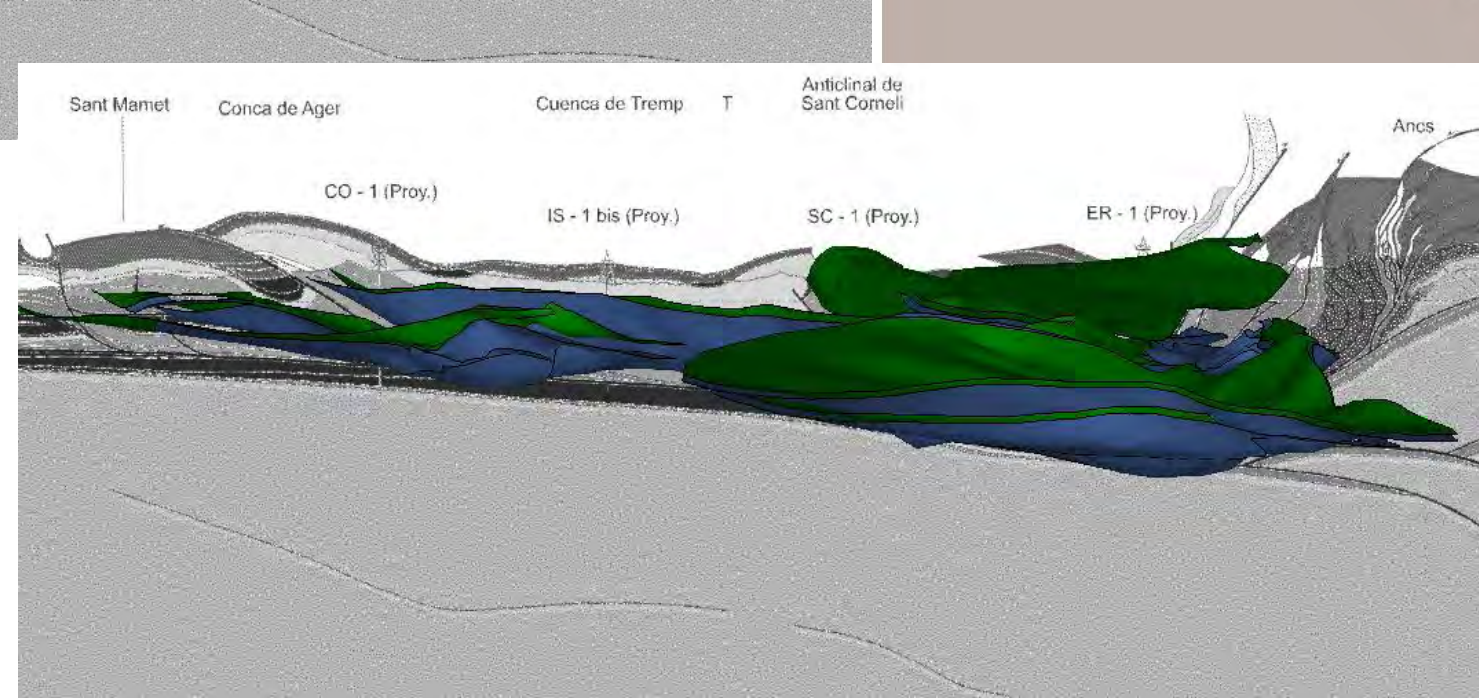
2. Estudis sísmics i testificació geofísica al Pallars Jussà

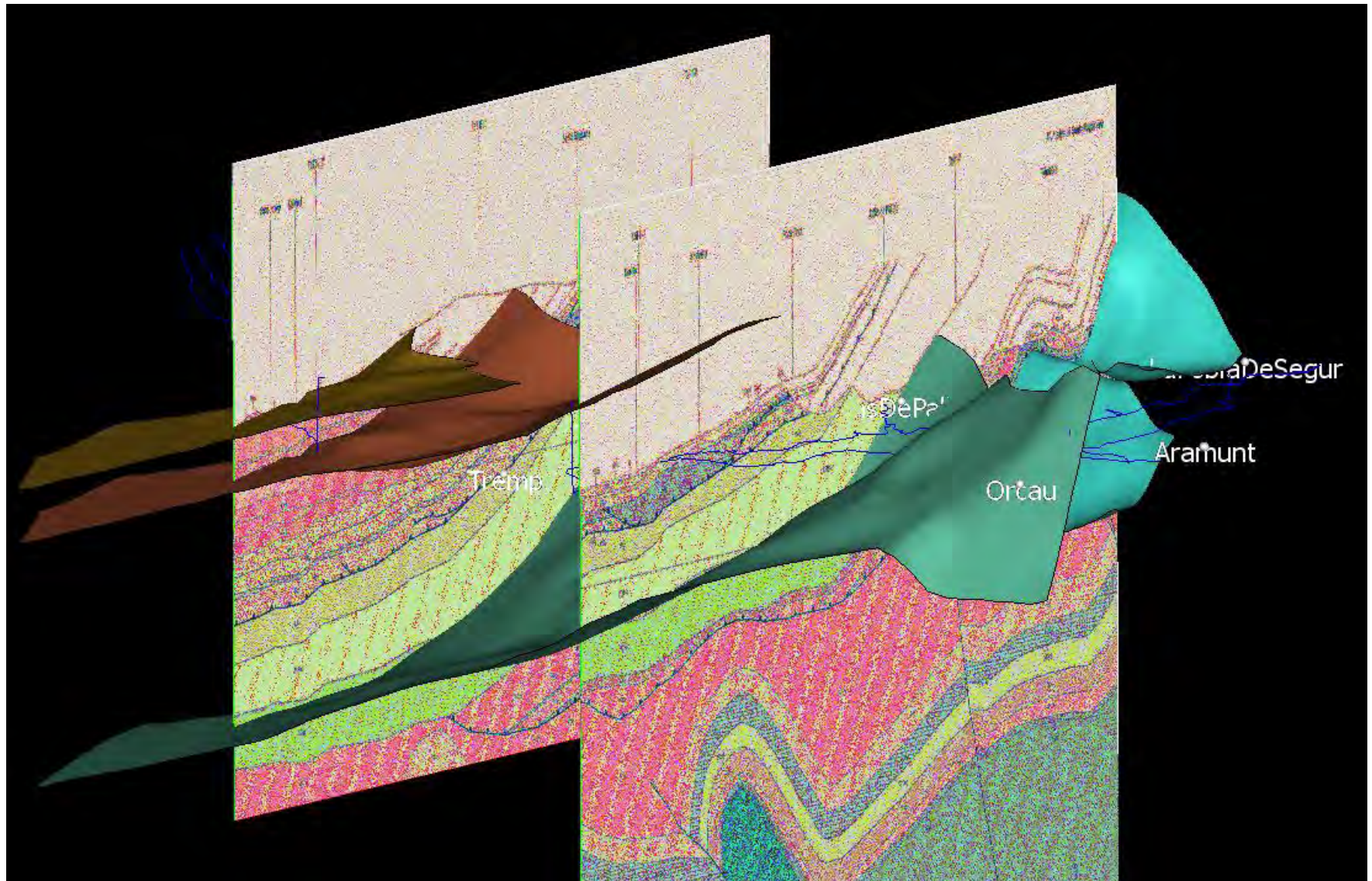

2. Estudis sísmics i testificació geofísica al Pallars Jussà

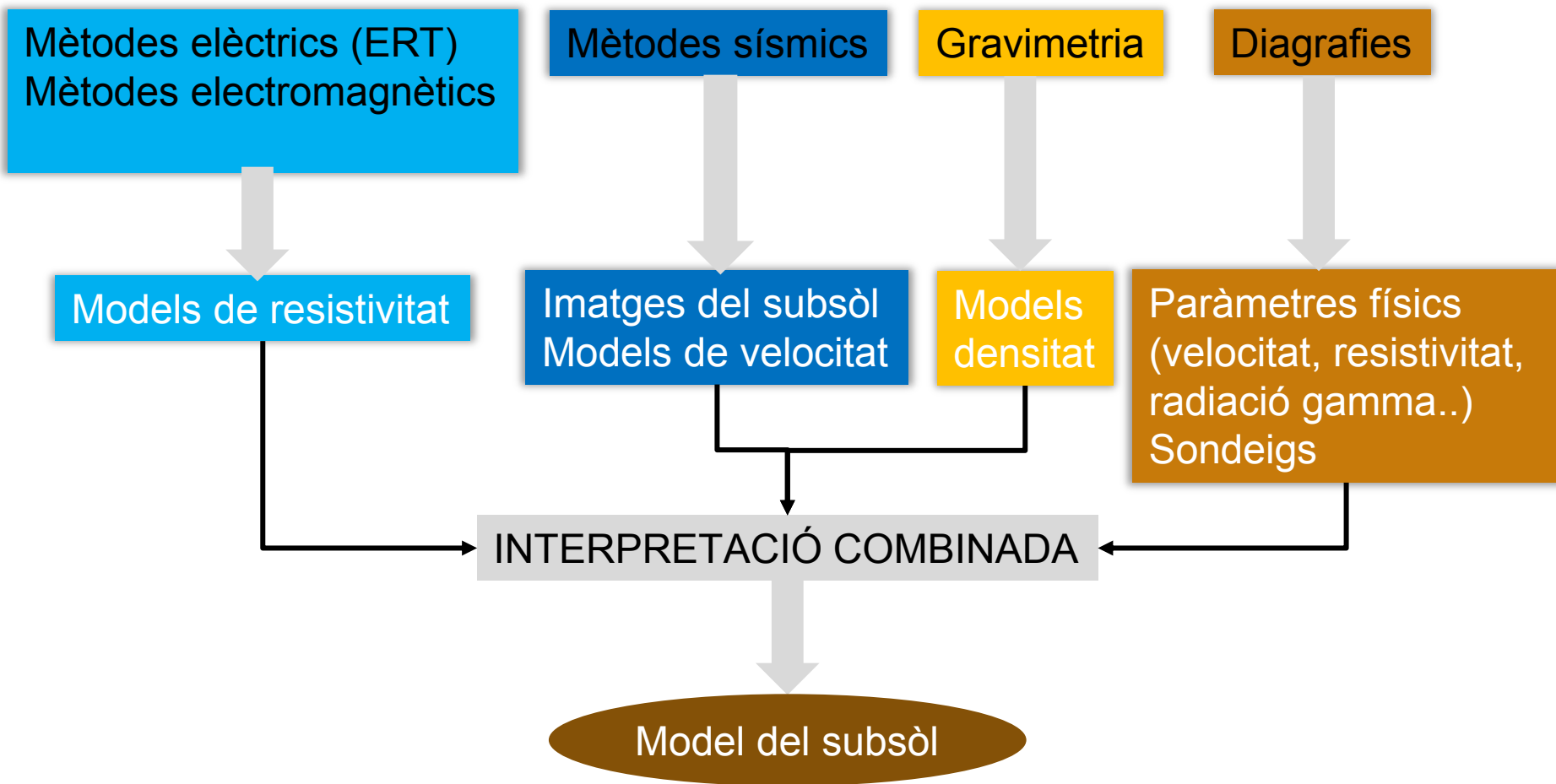
Berástegui et al., 1993

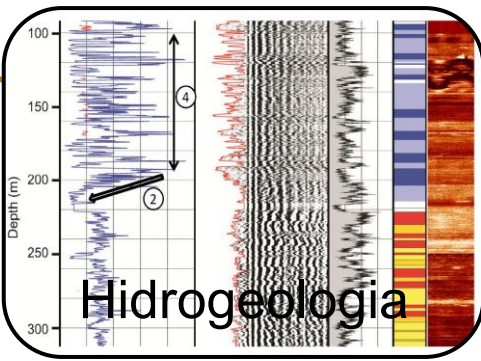
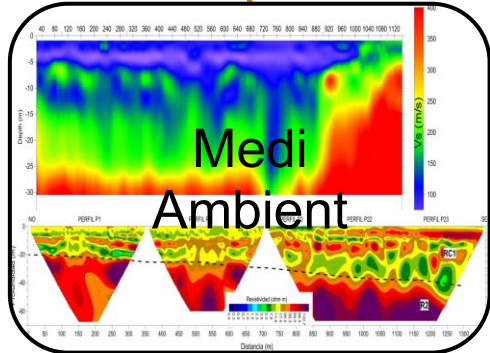
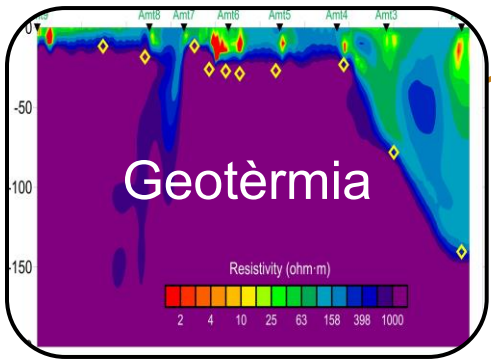
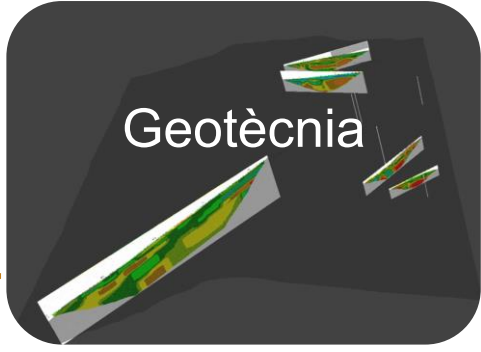
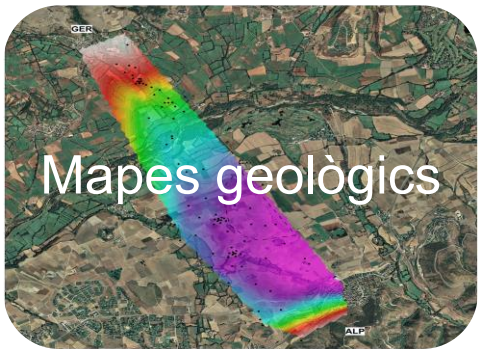
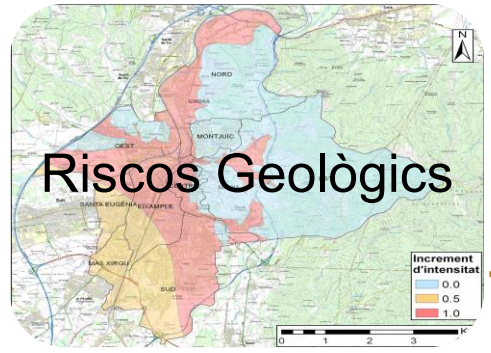

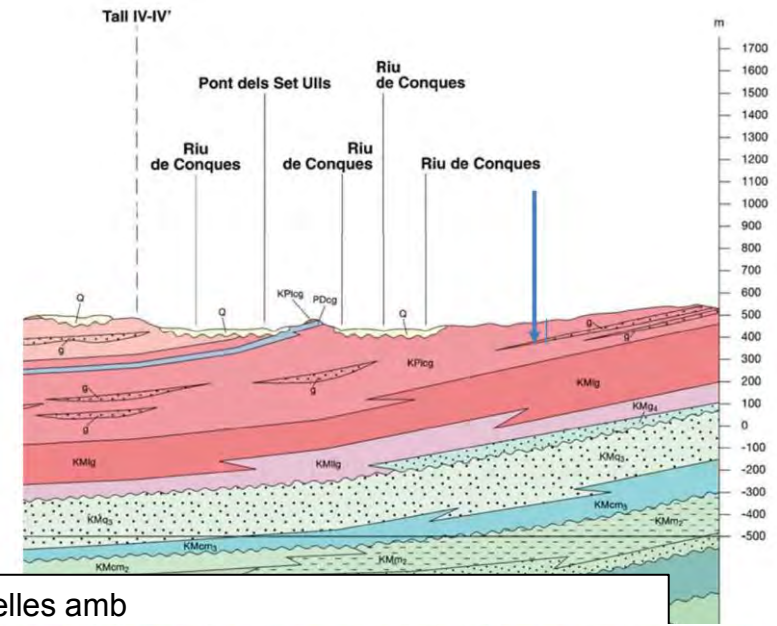
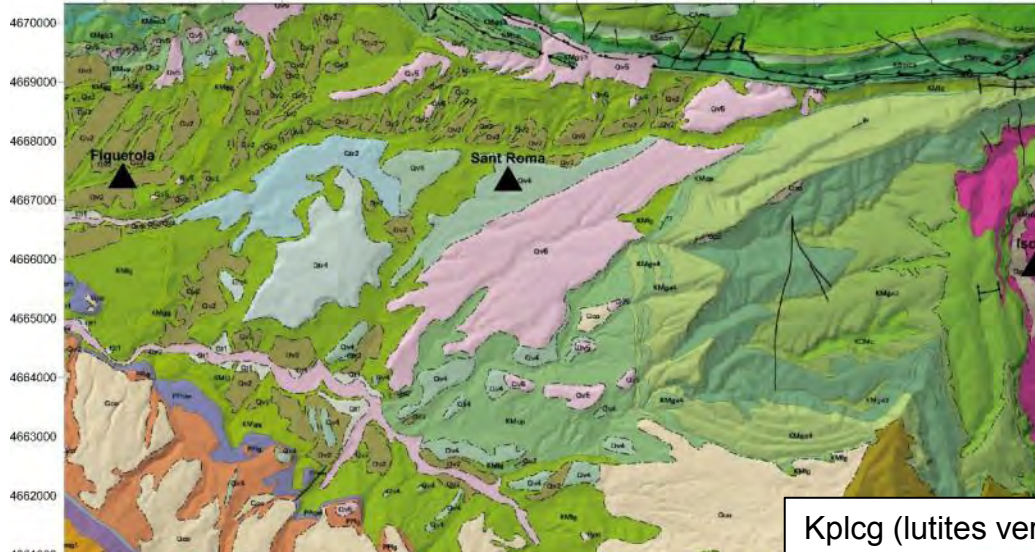
1. Geofísica aplicada
2. Estudis sísmics i testificació geofísica al Pallars Jussà
- 3. UTG-ICGC: Exemples d'estudis geofísics (Figuerola d'Orcau, Empordà)**
4. Conclusions

Paràmetres Físics – Mètodes geofísics

Aplicacions

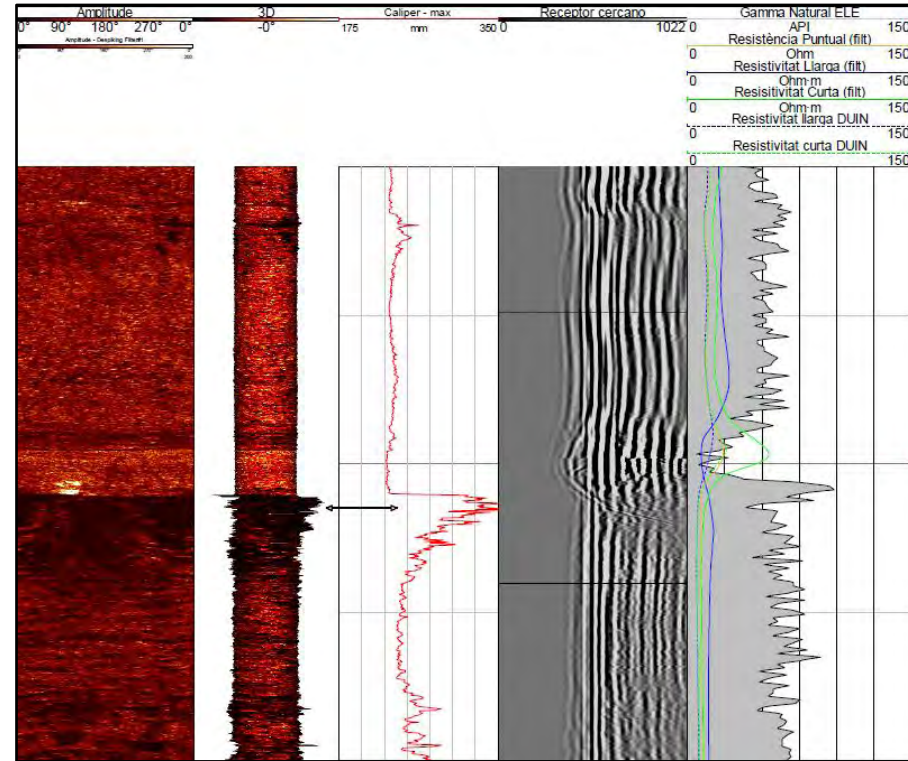
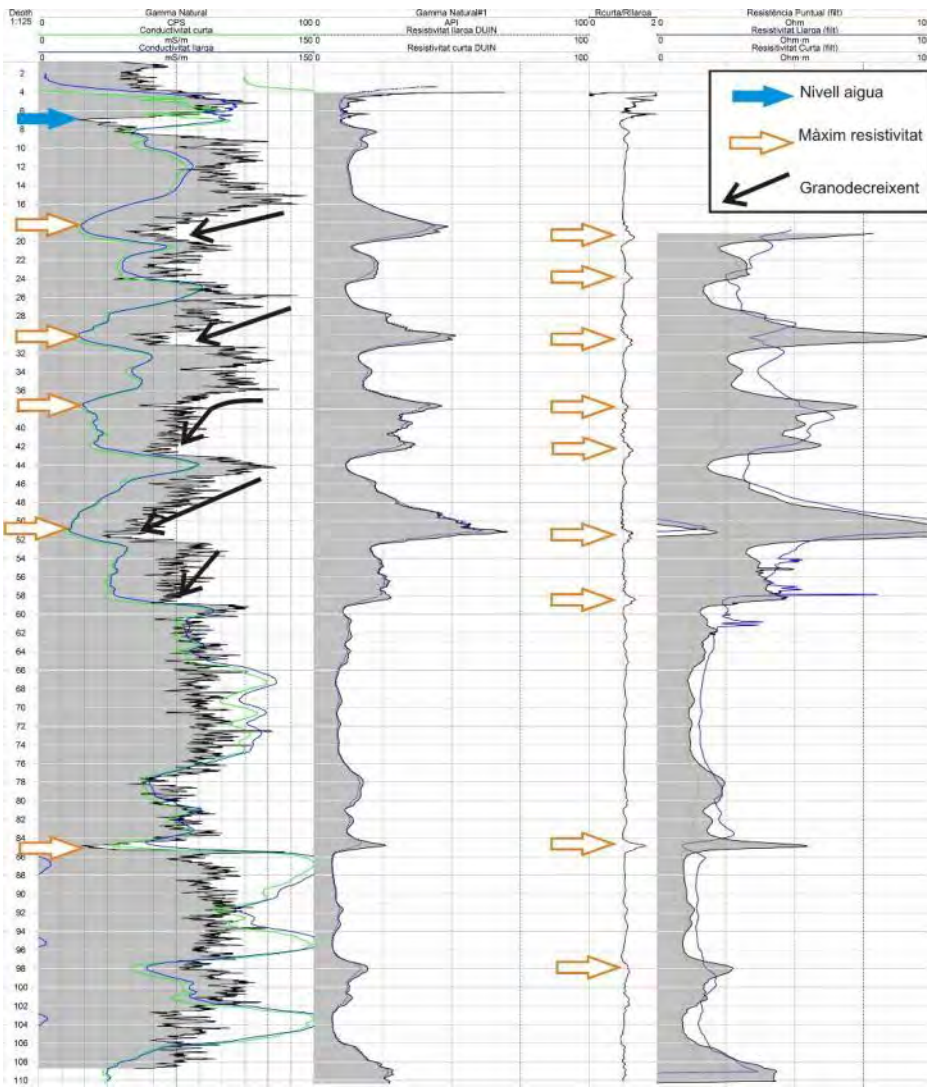

KPlcg (lutites vermelles amb

- Sonda d'inducció (conductivitats curta i llarga) i detecció de radiació gamma natural .
- Sonda sònica d'ona completa.
- Televiewer acústic.

Sonda del televiewer acústic. Aquesta sonda permet obtenir una imatge acústica de la paret del sondeig així com a estimar el diàmetre en 360 graus (funció caliper).

Objectius

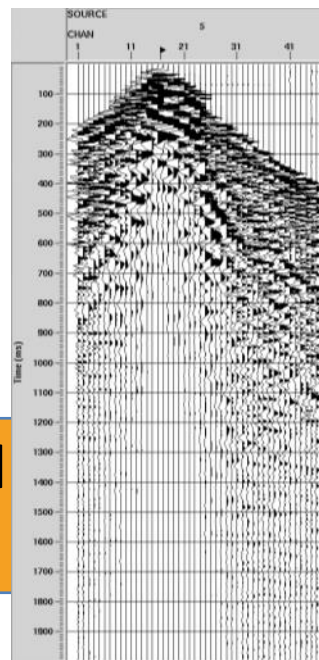
Imatge d'una conca Neògena

Contactes dins de la seqüència Neògena

Imatge de falles

Geometria de la base de la conca

Canvis laterals litològics del basament

Dades de camp proporcionades per CEPSA

Data adquisició: 1981

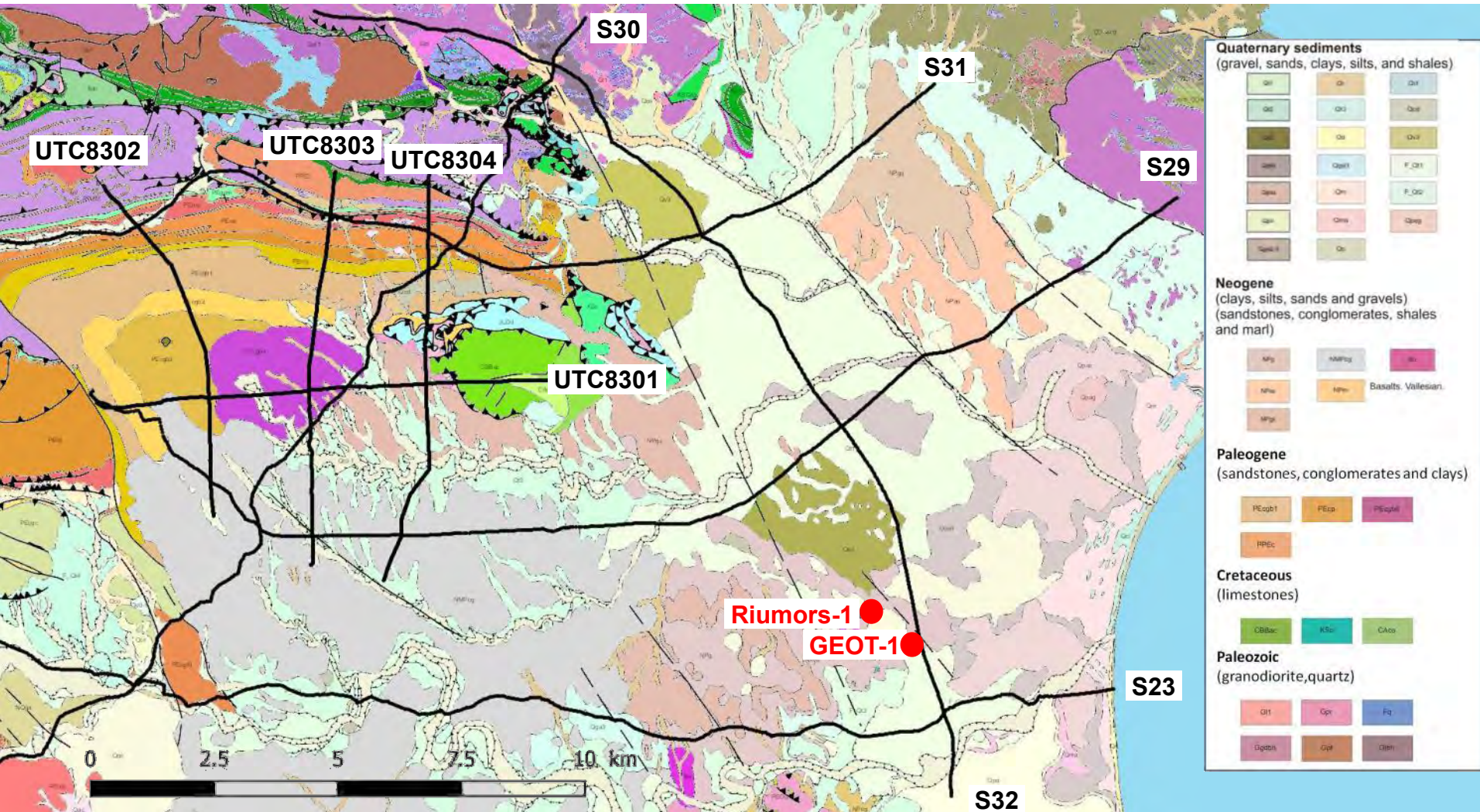
Nombre de geofons: 48

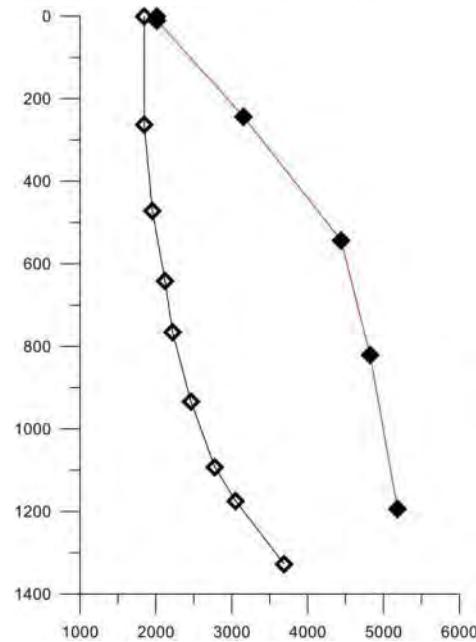
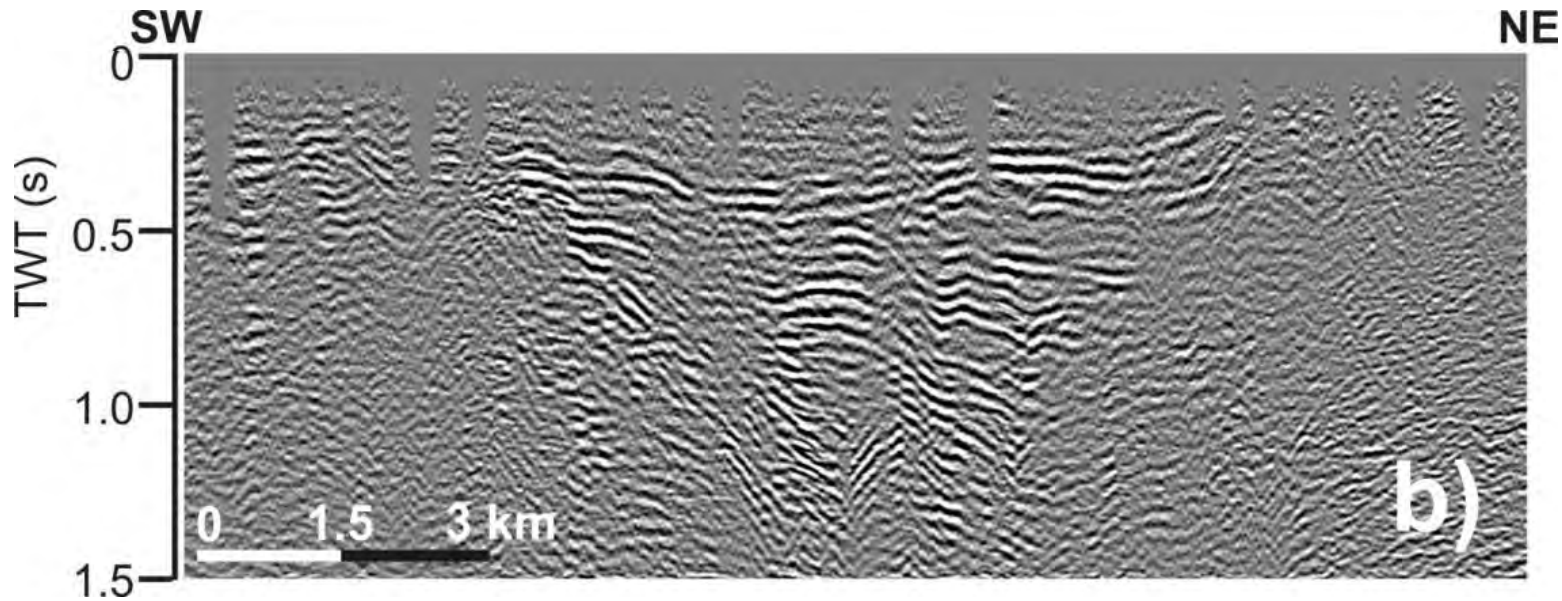
Font sísmica: dinamita

Distància entre shots: 120 m

Fondària del shot: 30 m

Distància entre geòfons: 60 m

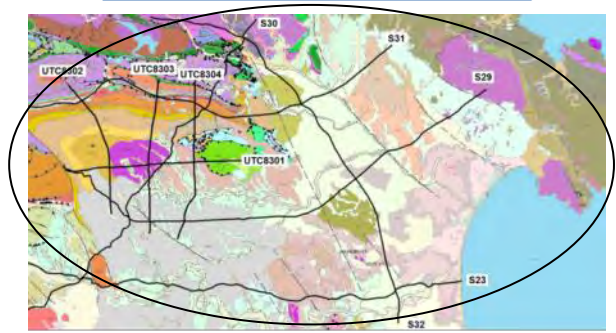

- a) Seismic stacked section provided by a processing company (courtesy of CEPESA)
- b) Stacked section resulting from reprocessing steps applied in this work

Reprocessat de les dades sísmiques

Models de velocitat
(Refracció)

Imatge de reflexió

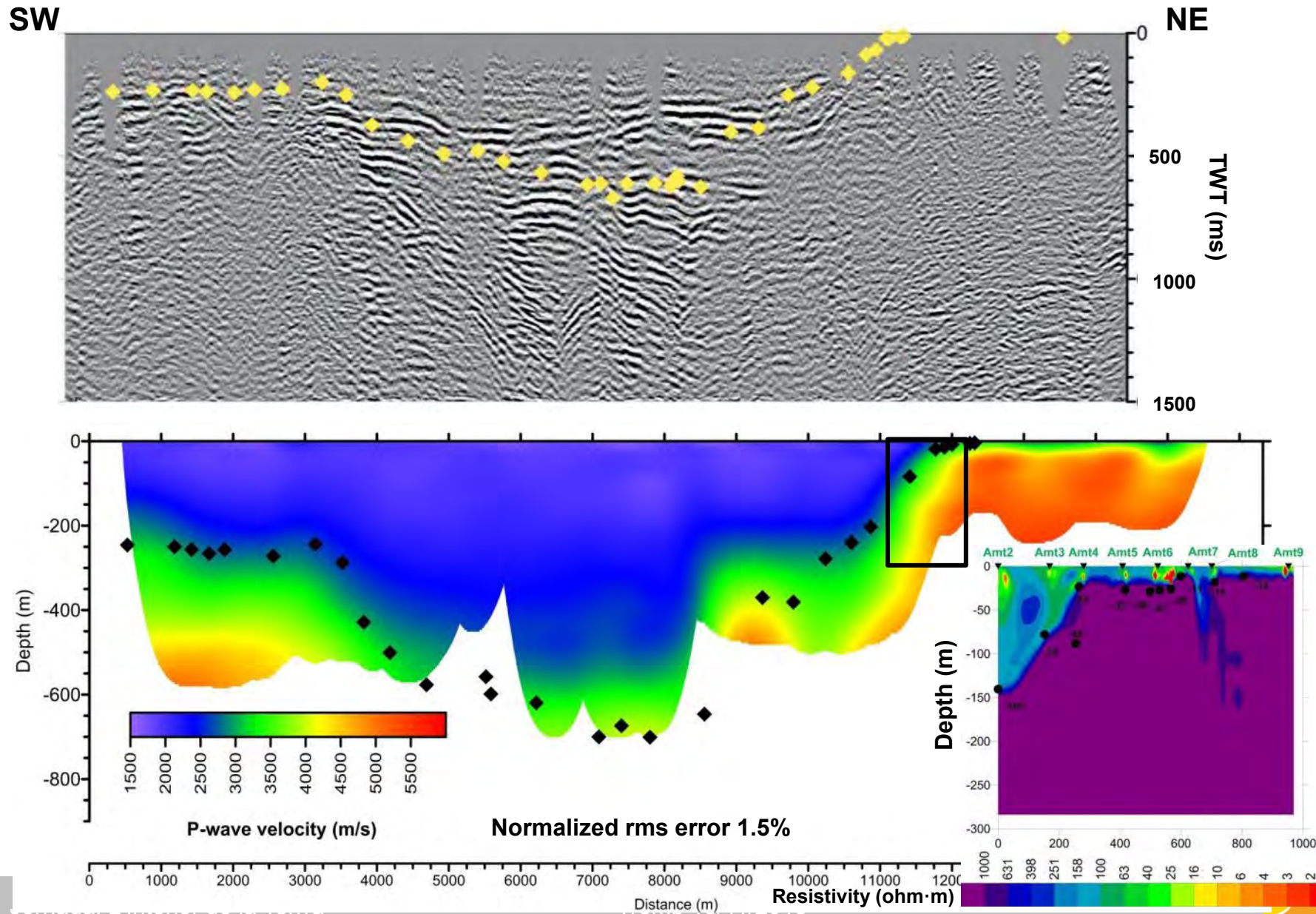
Noves dades

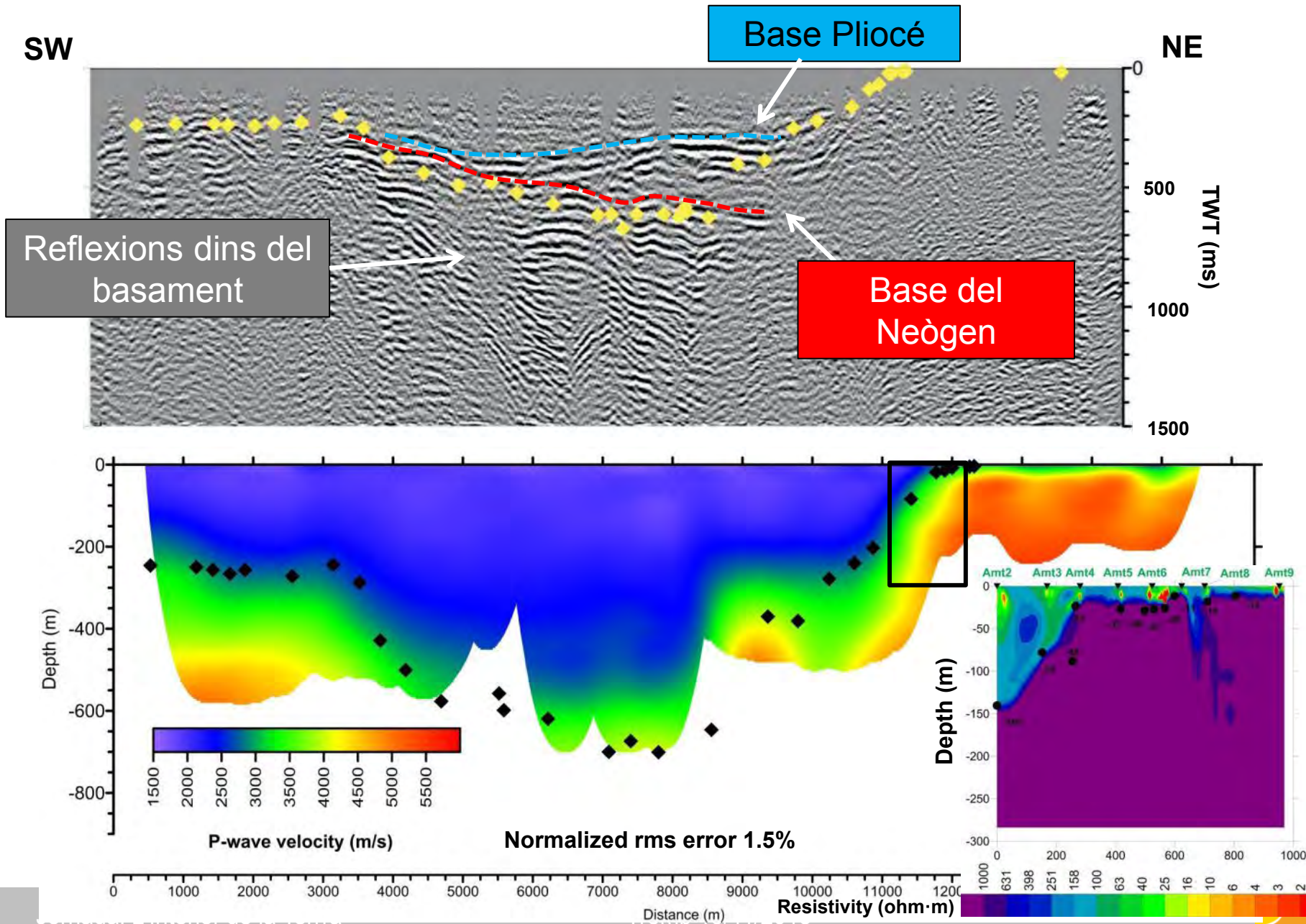
Model de resistivitat elèctrica
AMT

Dades de sísmica passiva

Perfil NE-SW (S29)

- **Mètodes geofísics són una eina imprescindible per a l'estudi del subsòl**
- **La recuperació-reprocessat de dades antigues (sísmiques-sondeigs) ajuden a elaborar models geològics proporcionant informació clau per obtenir imatges dels contactes geològics**
- **La integració de la informació obtinguda amb diferents mètodes geofísiques permet reduir les incerteses en l'etapa de interpretació geològica**

MOLTES GRÀCIES!

AGRAÏMENTS:

Esther Jiménez

Gonçal Rivas

**Institut Cartogràfic i Geològic
de Catalunya**

Parc de Montjuïc,
E-08038 Barcelona

41°22'12" N, 2°09'20" E (ETRS89)

www.icgc.cat

icgc@icgc.cat

twitter.com/ICGCat

facebook.com/ICGCat

Tel. (+34) 93 567 15 00

Fax (+34) 93 567 15 67

